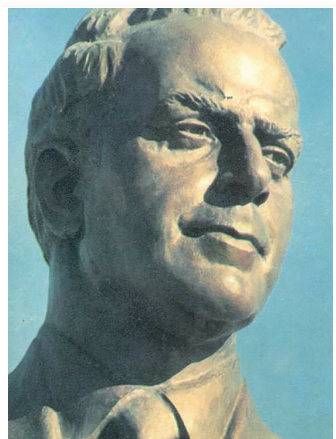

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

4 fevral
2025-ci il,
çərşənbə axşamı
№ 019 (6847)
Qiyməti
60 qəpik

Yeni Dövlət Programı...

Bakının nəqliyyat infrastrukturu tamamilə yenilənəcək

➔ Bax səh. 2

Azərbaycan BMT ilə yeni Çərçivə Sənədi imzalayacaq

➔ Bax səh. 3

AŞPA-nın yanlış yanaşması

Azərbaycanın milli maraqlardan, suverenlik və müstəqillik prinsiplərindən çıxış edərək həyata keçirdiyi multiregional siyasət bütün dünyada ölkəmizə ləyaqətli dövlət imici qazandırır. Respublikamızın dövlətlərarası münasibətlərdə davamlı olaraq ədalət, bərabərlik prinsiplərinə çağırış etməsi, qlobal həmrəyliyin möhkəmlənməsinə hesablanan təşəbbüslər irəli sürməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanır. Eyni zamanda, bəzi beynəlxalq qurumların respublikamıza adekvat olmayan yanaşmaları dostlarımız tərəfindən kəskin şəkildə qınanır. Elə bugünlərdə Birləşmiş Krallığın Avropa Şurası Parlament Assambleyasındakı (AŞPA) nümayəndəsi Kristofer Çop Azərbaycanla parlamentin fəaliyyətini və ölkənin demokratik vəziyyətini yüksək qiymətləndirərək, respublikamızın AŞPA-ya qatılmasını arzuladığını bildirib.

Kristofer Çop KIV-ə verdiyi...

➔ Bax səh. 3

Zəngəzuru unutmamışıq...

Son 200 illik tariximizin demək olar ki, əksər “səhifələri” itkilərimiz, xalqımızın məruz qaldığı soyqırımı və deportasiya, uğradığımız haqsızlıqlarla yazılıb. Azərbaycanın II Qarabağ müharibəsinə dəki parlaq qələbəsi bu tarixi gedişatı dəyişdi - Azərbaycan son 200 ildə işğal edilmiş torpaqlarını geri qaytardı, bölgədə yeni siyasi reallıqlar formalaşdı. Bir zamanlar yuxu kimi görünən faktlar reallığa çevrilir - Qarabağ işğaldan azad edilib. Bu isə ölkəmiz üçün yeni üfüqlər, yeni hədəflər müəyyənləşdirir. Məsələn, Azərbaycan artıq Ermənistan tərəfindən aparılan etnik təmizləmə, Qərbi Azərbaycanda, öz dedə-baba torpağında yaşayan insanların oradan qovulması məsələsini, həmin insanların hüquqlarının bərpasını gündəmə gətirir.

2022-ci ilin dekabrında yaradılan Qərbi Azərbaycan İcması bu yöndə ən mühüm addımlardan...

➔ Bax səh. 4

Katolikosdan müharibə çağırışı

Bütün səmavi dinlər barışqı təbliğ edir, müharibələrə “yox” deyir, xalqları sülhə çağırır. Ancaq bu fikri erməni kilsəsi və erməni din xadimləri barədə ifadə etmək mümkün deyil. Kilsə və başda ermənilərin katolikosu II Qaregin olmaqla bütün din xadimləri Ermənistanda həmişə ziddiyyətlərin mərkəzində dayanıb və bir növ katalizator rolunda çıxış ediblər, yanan odun üstünə yağ töküblər.

O cümlədən kilsə 30 il ərzində Ermənistanın işğalçılıq siyasətini həmişə dəstəkləyib. Postmüharibə dövründə isə erməni din xadimləri sülhyaratma prosesini əngəlləmək üçün əllərindən gələnləni hər şeyi edirlər. Bugünlərdə ermənilərin katolikosu II Qaregin növbəti dəfə Ermənistan ordusu barəsində danışır. O, yaydığı bəyana görə “Ermənistanın üzvləşdiyi ən mürəkkəb təhlükəsizlik çağırışları şəraitində” ordunu daha da gücləndirmək...

➔ Bax səh. 5

“Yol” mübahisəsi müharibəyə çevriləcəkmi?

➔ Bax səh. 6

Ukrayna “offsayd”a düşə bilər

Rusiya - Ukrayna müharibəsinin 3-cü ilinin bitməsinə sayılı günlər qalır. Arxada qalan 3 il ərzində tərəflər arasında kompromislə bağlı ən intensiv dövr məhz son aylar sayılır. Belə ki, artıq həm Ukrayna, həm Rusiya, həm də Kiyevin əsas dəstəkçisi sayılan ABŞ masa arxasında oturmaq üçün yolları təftiş edir.

Trampın inauqurasiyasının ardından gündəmə gələn sülh görüşü məsələsi isə deyəsən reallaşmaq üzrədir. İstər Tramp administrasiyası, istərsə də Kreml bu görüşə “isti” yanaşdığını ortaya qoyur. Hətta perspektivdə tərəflər arasında ilkin görüşün Kiyevsiz keçirilməsi kimi gözləntilər də var. “The Hill” qəzeti yazıb ki, Vladimir Putinin Donald Tramp ilə Ukrayna nümayəndələrinin iştirakı olmadan keçiriləcək görüşü Rusiyanın dünya səhnəsində supergüc statusunu möhkəmləndirə bilər. Nəşr Putinin Trampın Ukrayna ilə bağlı saziş bağlamaq istəyini “hətta...

➔ Bax səh. 6

Uzun sürən xəstəlik

Camaat onu qaraçılara satılmaqda suçlayıb Araqvinin dəli dalğalarına təslim olmaqdan sonra armudlar çiçəkləyir, tingçinin ruhu tumurcuqlardan pardaqlanıb əkdirdi ağacların budaqlarında ağappaq çiçəklər açır, kişi ömrünü ağaclarla bağışlayır: “Yaddaş çayı bulana-bulana özbaşına axırdı, bir azdan tingçi də, qaraçılar da hamının yadından çıxdı. Deyəsən, yalnız təbiət heç nəyi unuda bilmir. Hər yaz tingçinin dəli Araqviyə atıldığı vaxt armud ağacları yenə ağappaq çiçək açır. Bu çiçək partlayışı təbiətin ən böyük möcüzəsidir...”

Tingçidən ötrü Araqvi çayı ölüm qapısıdır, “Balığın məktubları” hekayəsinin qəhrəmanı üçün çaya baş vurmaq yeni həyata keçiddir. Cəmiyyətdən küsən adam balığa dönməkdən ötrü günlərlə suda qalır, axırda niyyəti baş tutur, sidq-ürəkdən dilədiyi arzuya çatır. Sahilə göndərdiyi son məktubunda balıq-adam belə yazır: “Heç soyuqdan da qorxmuram, yavaş-yavaş...”

➔ Bax səh. 7

Absurd sənəd...

Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsi müəyyən xarici dairələri ciddi narahat edir. Həmin dairələr beynəlxalq müstəvidə ölkəmizin imicinə zərər vurmaq üçün böhtan kampaniyasını davam etdirirlər. Məlumdur ki, bir sıra Qərb ölkələri Ermənistanı havadarlıq etməklə məşğuldur. Belçikanın yeni formalaşmış hökuməti də ilk günlərdən bu yolu tutmaqdadır.

Əvvəlcə qeyd edək ki, Brüsseldə 236 gün davam edən danışıqlardan sonra yeni federal hökumətin formalaşdırılması ilə bağlı razılıq əldə olunub. Bu da təxminən Belçika Krallığında yeddi aylıq müzakirə deməkdir. Uzun müddət danışıqlardan sonra siyasi böhranın qarşısını almaq üçün bir qrup siyasi partiya 2025-ci il fevral ayının 1-də koalisiya sazişi imzalayaraq hökumət qurub. Gələcək Baş nazir Bart De Veverin rəhbərliyi altında qurulan sağçı yeni Belçika hökumətinin proqramı 200 səhifəlik...

➔ Bax səh. 4

Ottava 51-ci ştat olmağa razılaşsa...

➔ Bax səh. 7

Məlum olduğu kimi dövlət başçısının imzaladığı müvafiq sərəncama əsasən, “Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı” təsdiq edilib. Dövlət Proqramının icrası Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini, şəhərdaxili

Proqramı hazırlanarkən küçə-yol şəbəkəsinin, metro və dəmir yolu xətlərinin, fərdi mobil nəqliyyat vasitələri infrastrukturunun və piyada zonalarının inkişafı ilə bağlı irəli sürülən layihələrin Bakı şəhərinin Baş Planı (2020-2040) ilə uzlaşdırılması təmin olunub, şəhərin perspektiv inkişaf dövrünü əhatə edən nəqliyyat planlaşdırma həlləri nəzərə

Bakının nəqliyyat infrastrukturunu tamamilə yenilənəcək

sıxlığın azaldılmasını və geniş nəqliyyat şəbəkəsinin qurulmasını təmin etməklə yanaşı, ictimai nəqliyyatdan istifadənin səmərəliliyini artıracaq, özəl sektorun innovativ həllərlə proseslərə töhfə verməsini təşviq edəcək və iqtisadi rifahın artmasına şərait yaradacaq. Dövlət

alınıb. Bu baxımdan, proqram Bakı şəhərinin Baş Planına uyğun olaraq, paytaxtın və ətraf ərazilərin nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini, iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsini və insanların həyat keyfiyyətinin artırılmasını hədəfləyir.

9 prioritet layihə nəyi nəzərdə tutur?

Dövlət Proqramında ərazinin perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla ümumi istifadədə olan nəqliyyat xidmətlərinin keyfiyyətinin, dayanıqlılığının və əlçatanlığının artırılması, həmçinin fərdi mobil nəqliyyat vasitələrinin, nəqliyyat və piyada infrastrukturundan istifadənin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması və nəqliyyatda rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi kimi mühüm prioritetlər müəyyənləşib. Həmin prioritetlər üzrə hazırlanmış Tədbirlər Planına əsasən, ilk növbədə, şəhər nəqliyyatının yeni hərəkət sxemlərinin hazırlanması və həyata keçirilməsi təmin olunacaq. Təhlillərə görə, gün ərzində 630 mindən çox səmşinin ətraf ərazilərdəki yollara Bakı şəhərinin mərkəzinə doğru hərəkət edir. Həmin vətəndaşların bu

si bu yollara keçid olunmaqla, şəhərin mərkəzində yük azalacaq.

Digər bir yol infrastrukturunu 20 Yanvar layihəsidir. Belə ki, hazırda Xırdalan dairəsindən başlayaraq Tbilisi prospektinə, 20 Yanvardan başlayaraq Ziya Bünyadov prospektinə qədər 15 yol kəsişməsində ciddi yüklənmələr var. Yeni sxemə əsasən, həm Xırdalan dairəsində təkmilləşmə işlərinin aparılması, yol qovşaqlarının, yol ötürücülərinin tikilməsi, həm də Ziya Bünyadov prospekti istiqamətində yolların genişləndirilməsi, eləcə də Şamaxı yolundan Xırdalan şəhərinə yeni yolların çəkilişi nəzərdə tutulub. Bu istiqamətdə layihələndirmə işlərinə qısa müddətdə başlanılacaq.

hərəkəti təxminən 300 min avtomobil deməkdir. Şəhər nəqliyyatı isə bu həcmdə nəqliyyatı qəbul etməkdə çətinlik çəkir. Ona görə də, yeni alternativ hərəkət istiqamətləri müəyyənləşib və çoxşaxəli dairəvi yollar çəkiləcək. Nəqliyyat planına əsasən, səmərəli 9 layihə prioritet siyahısına alınıb. Onlardan ən mühümü Sumqayıt-Xırdalan istiqamətində axıcılığın daha böyük olması nəzərə alınaraq, əlavə yol-infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsidir. Bilgə-Novxanı-Xırdalan-Şamaxı və Bakı-Şamaxı yolunun yeni əlaqələndirici xətlərlə genişləndirilməsi sayəsində digər yollara keçid təmin olunacaq. Bundan başqa, Sabunçu-Sultupə avtomobil yolu və birinci dairəvi yolu Ziya Bünyadov prospektinə birləşdirən dairəvi yol inşa ediləcək ki, bu dairəvi yolların inşası nəticəsində şəhər mərkəzinin əsas arteriyalarının axınlarının bir hissə-

Mehdiabaddan “28 May”a tramvay xətti

Bundan başqa, Mehdiabad və “Sea Breeze” ərazilərinin metro və dəmir yoluna çıxışı da təmin olunacaq. Bu ərazilərdə tramvay xətlərinin çəkilişi nəzərdə tutulub, “Sea Breeze”dən tramvay xətti çəkilərək Pırşağı stansiyası ilə əlaqələndiriləcək və orada bir hab yaradılacaq. Mehdiabad-Binəqədi istiqamətindən isə metronun “28 May” stansiyası ilə əlaqələndirməklə tramvay xətti çəkiləcək.

Ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrinin istifadəsinin genişləndirilməsi də Tədbirlər Planında yer alan hədəflərdən biridir. Bu sahədə ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrinə xüsusi üstünlük verəcək, elektrikli avtobuslarla yanaşı, cari

10 yeni metro stansiyası tikiləcək

Nəqliyyatın inkişaf planında ikinci başlıca istiqamət metro tikintisi ssenariləridir. Hazırlanmış ən optimal ssenariyə əsasən, 10 yeni metro stansiyasının tikilməsi nəzərdə tutulur, 4 stansiya isə digər xətlərlə əlaqələndiriləcək. 10 stansiya üzrə “Bənövşəyi xətt”in Babək prospektinə qədər və “Yaşıl xətt”in isə metronun “Həzi Aslanov” stansiyasına qədər uzadılması da təmin olunacaq. “Bənövşəyi xətt”in uzadılması, eyni zamanda, metronun “Avtovağzal” və “Xocasən” stansiyalarının istifadəsini genişləndirəcək və bir daha “20 Yanvar” metrostansiyasına

və həmin dairəyə təzyiqi ciddi şəkildə azaldacaq. “Həzi Aslanov”dan “Yaşıl xətt”in uzanması isə gündəlik əsasda şəhərin mərkəzindən istifadə etməklə Xocasəndə yerləşən ticarət mərkəzinə gedib-gələn minlərlə vətəndaşa xidmət edəcək. Bu sxem də şəhər mərkəzində trafikın azalmasına səbəb olacaq. Bu layihələrin icrası nəticəsində il ərzində metro ilə daha 88 milyon səmşinin daşınması proqnozlaşdırılır.

Üçüncü istiqamət, dəmir yolu ilə daşınma xidmətlərinin genişləndirilməsidir. Dövlət Proqramında ilk olaraq Ağsəron dairəvi yoluna qatarların əlavə edilməsi, yük qatarlarının dairəvi yola daxil olma-

sının qarşısının alınması və bu məqsədlə Güzdək-Qaradağ dəmir yolunun istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulub. Həmçinin, mövcud olan, lakin köhnəlmiş və istifadədən çıxarılmış bəzi dəmir yollarının da istifadəyə qaytarılması qərara alınıb. Bunlar “Zabrat 2”-“Maştağa”-“Bağlar”-“Albalı”, Bakıxanov-Binə-Qala-Yeni Suraxanı-Hövsən istiqamətləridir ki, bunlar da səmşinin axınına xidmət göstərməyə imkan verəcək. Növbəti mərhələdə Yeni Suraxanıdan Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportuna dəmir yolu xəttinin çəkilməsi nəzərdə tutulub ki, həmin istiqamətdən səmşinin axını artıqda dəmir yolu xidməti göstəriləcək.

Milli Məclisin yaz sessiyası başlayıb

Deputatlar ilk iclasda sessiyanın qanunvericilik işləri planını təsdiqləyiblər

Nardar BAYRAMLI

Fevralın 3-də Milli Məclisin yaz sessiyası öz işinə başlayıb. Dövlət Himni səsləndirildikdən sonra çıxış edən spiker Sahibə Qafarova bildirib ki, yeddinci çağırış Milli Məclis ötən sessiyasını uğurla başa vurub. Onun sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyevin daxili və xarici siyasətini qanunvericilik səviyyəsində dəstəkləmək üçün lazımi tədbirlər görülüb. S.Qafarova qeyd edib ki, Milli Məclisin beynəlxalq fəaliyyəti sessiyalar arasındakı dövrdə də davam edib. Deputatlarımız Asiya Parlament Assambleyasının komitə iclasında, ATƏT-in Parlament Assambleyasının büro iclasında, Şimali Kipr Türk Respublikasında keçirilən simpoziumda iştirak edib, Belarusda prezident seçkilərini müşahidə ediblər.

Spiker yanvar ayının 21-də və 22-də Milli Məclis sədrinin başçılığı ilə nümayəndə heyətinin İtaliya Respublikasına rəsmi səfəri haqqında ətraflı məlumat verib. Səfər çərçivəsində İtaliya Deputatlar Palatasının sədri Lorenzo Fontana, İtaliya Senatının Avropa İttifaqı siyasəti komissiyasının, İtaliya-Azərbaycan parlamentlərarası əlaqələr üzrə dostluq qrupunun üzvlə-

ri ilə görüşlər keçirilib. Ölkəmiz və parlamentlərimiz arasında əlaqələrə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın güclü və sabit ölkə kimi

inkişaf etməsindən məmnunluq ifadə edilib. İtaliyanın Azərbaycanın ən yaxın tərəfdaşlarından biri olduğu, ölkələrimiz arasında münasibətlərin dostluq və əməkdaşlıq ruhunda inkişaf etdiyi bildirilib. Eyni zamanda, təhsil, elm və mədəniyyət sahələrində əlaqələrin böyük önəm daşdığını bildirilib. Bu baxımdan, Azərbaycanın, xüsusən Heydər Əliyev Fondunun İtaliyada həyata keçirdiyi mədəniyyət layihələrinin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Görüşlərdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər, o cümlədən regionda və daha geniş coğrafiyada mövcud olan vəziyyət barəsində də fikir mübadiləsi aparılıb.

Yaz sessiyasında Nazirlər Kabinetinin hesabatı dinlənəcək

Diqqətə çatdırılıb ki, sessiyalar arasındakı dövrdə Milli Məclisdə bir beynəlxalq tədbir - Türk Dövlətləri Parlament Assambleyasının üzvü olan ölkələrin parlamentlərinin Səhiyyə komitələri sədrlərinin ikinci iclası keçirilib. Tədbirdə Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan və Şimali Kipr Türk Respublikası parlamentlərinin səhiyyə məsələləri

komitələrinin sədrləri, üzvləri və TÜRK-PA Katibliyinin nümayəndələri iştirak ediblər. Eləcə də, bu dövrdə parlamentdə iki ictimai dinləmə keçirilib. Belə ki, yanvarın 30-da Səhiyyə komitəsinin keçirdiyi dinləmə “İlkin səhiyyə xidməti: mövcud vəziyyət, görülən işlər, problemlər və onların həlli yolları” mövzusunda həsr edilib. Tədbirdə Milli Məclisin deputatları, Səhiyyə Nazirliyinin, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin, TƏBİB-in, ali təhsil müəssisələrinin, tibb müəssisələrinin rəhbərliyi və digər şəxslər iştirak ediblər.

Elə həmin gün Gənclər və idman komitəsinin təşkilatçılığı ilə keçirilən dinləmədə Azərbaycan Gənclər Fondunun 2024-cü ildə fəaliyyəti ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub. Bu tədbirdə Milli Məclisin deputatları, Gənclər Fondunun şöbə müdürləri, gənclər təşkilatlarının rəhbərləri iştirak ediblər.

S.Qafarova deyib ki, yeni başlanan yaz sessiyasında qanun layihələrini müzakirə və qəbul etməklə yanaşı, Konstitusiyanın tələbinə uyğun olaraq, Nazirlər Kabinetinin illik hesabatı dinlənəcək: “Bundan əlavə, Milli Məclisin iclaslarında birində 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin icrası haqqında məsələ müzakirəyə təqdim ediləcək. Sessiyada Hesablama Palatasının, İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə Milli Koordinatorun, İnsan hüquqları üzrə müvəkkilin (ombudsmanın), bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçir-

növləri üzrə vahid ödəniş sisteminin tətbiqi və inteqrasiyası, rəqəmsal texnologiyalardan istifadə və innovativ həllərin tətbiqi ilə bağlı tədbirlər də nəzərdə tutulub. Bundan başqa, ağıllı nəqliyyat sistemlərinin (ANS) qurulması təmin ediləcək. ANS müasir texnologiyalardan və informasiya sistemlərindən istifadə etməklə data əsaslı qərarvermə mexanizmi formalaşdırır, fərqli nəqliyyat növlərinin bir-biri ilə koordinasiyasını və əlaqələndirilməsi şəkildə işləməsinə təmin edərək, şəhər nəqliyyatının daha səmərəli, təhlükəsiz və ekoloji cəhətdən dayanıqlı olmasını hədəfləyir. Bir çox ölkələrdə ANS sistemlərinin tətbiqi nəqliyyat axınına dair məlumatların real vaxt rejimində toplanılması və qərarvermədə istifadə edilməsi yol hərəkətinin təşkilini opti-

mallaşdırmışdır. Bu sistem yol qəzalarını və tıxacları azaltmaq məqsədilə yol şəbəkələrindəki siqnal sistemlərinin avtomatik idarə edilməsinə imkan verir. Bu baxımdan ANS tətbiqi şəhər nəqliyyatında səmərəli və çevik idarəetməni yaxşılaşdıracaq.

Beləliklə, Dövlət Proqramının icrası Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini, şəhərdaxili sıxlığın azaldılmasını və geniş nəqliyyat şəbəkəsinin qurulmasını təmin etməklə yanaşı, ictimai nəqliyyatdan istifadənin səmərəliliyini artıracaq, özəl sektorun innovativ həllərlə proseslərə töhfə verməsini təşviq edəcək və iqtisadi rifahın artmasına şərait yaradacaq.

ELBRUS CƏFƏRLİ

kistan arasında imzalanmış “Yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş” üç ölkənin enerji sektorunda əməkdaşlığının yeni strateji çərçivəsini müəyyən etmək məqsədilə hazırlanıb. Keçən ilin noyabrında Bakı şəhərində keçirilmiş Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) zamanı dövlət başçıları tərəfindən imzalanan bu sənəd yaşıl və bərpaolunan enerji mənbələrinin inkişafı, enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması və davamlı inkişaf məqsədlərinə töhfə verilməsi üçün mühüm bir addımdır.

Sazişin əsas məqsədi Paris İqlim Sazişində nəzərdə tutulmuş istixana qazı emissiyalarının azaldılması hədəflərinə uyğun olaraq, yaşıl enerjinin inkişafını təşviq etməkdir. Bu çərçivədə tərəflər bərpaolunan enerji mənbələrinin istehsalı, ötürülməsi və ticarəti sahəsində qarşılıqlı əməkdaşlıq edəcək, yaşıl hidrogen və yaşıllı ammonyak texnologiyalarının tətbiqini dəstəkləyəcək. Həmçinin layihə Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaz regionlarının enerji sistemlərinin inteqrasiyasını gücləndirərək, bərpaolunan enerjinin Avropaya və digər bazarlara ixracını asanlaşdıracaq. Bu əməkdaşlıq, həmçinin Orta Dəhlizin inkişafına və Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə inteqrasiyasının dərinləşməsinə töhfə verəcək. Prezident İlham Əliyevin də qeyd etdiyi kimi, bu layihə Mərkəzi Asiya və Qafqaz regionlarının əməkdaşlığında yeni imkanlar açır və Xəzər dənizinin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilməsi təkcə üç ölkə arasında deyil, həm də daha geniş miqyasda əməkdaşlığa xidmət edəcək.

Qeyd edək ki, iclasın gündəliyində olan digər məsələlər də müzakirə edilərək qəbul olunub.

Dayanıqlı inkişaf məqsədləri üçün yeni yol xəritəsi...

Azərbaycan BMT ilə yeni Çərçivə Sənədi imzalayacaq

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) ilə Azərbaycan arasında Dayanıqlı İnkişaf üzrə Əməkdaşlığa dair Çərçivə Sənədi hazırlanıb. 2025-ci ilin ortalarında imzalanması nəzərdə tutulan saziş tərəflər arasında əməkdaşlığın yeni prioritetlərini müəyyənləşdirəcək. 2026-2030-cu illəri əhatə edən Çərçivə Sənədi iqtisadi, sosial, elm, təhsil və digər sahələrdə əməkdaşlığın yeni yol xəritəsi hesab olunur. BMT-nin Azərbaycandakı rezident əlaqələndiricisi Vladanka Andreeva bildirib ki, ölkəmiz dünyanın ən mötəbər təşkilatı ilə indiyə qədər müxtəlif sahələrdə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində bir sıra nailiyyətlər qazanıb, dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə çatmaqda böyük yol qət edib.

Azərbaycanın BMT ilə sıx əməkdaşlığı ötən əsrin sonlarından davamlı şəkildə intensiv xarakter alaraq inkişaf quruculuğunda mühüm töhfəverici rol oynayıb. Ötən illər ərzində ölkəmiz BMT-nin müxtəlif ixtisaslaşmış qurumlarının fəaliyyətində yaxından iştirak edib, təşkilatın Baş Assambleyasında ekspertlər səviyyəsində işçi qurumlarında geniş təmsil olunub. İqtisadi əlaqələrin inkişafı baxımından ölkəmiz bu qurumun Birləşmiş Millətlər Sənaye və İnkişaf Təşkilatı (UNIDO), BMT-nin Avropa üzrə İqtisadi Komissiyası (UNECE), Mərkəzi Asiya Ölkələrinin İqtisadiyyatları üçün BMT-nin Xüsusi Proqramı (SPECA), BMT-nin Asiya və Sakit okean üzrə İqtisadi və Sosial Komissiyası (UNESCAP) və digər strukturlarında fəal rol oynayıb.

50-dən çox proqram və strategiya birgə icra edilib

Ölkəmiz BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərini (DİM) qəbul edərək, 50-dən çox dövlət proqramı və strategiyasını DİM-lərə uyğunlaşdırıb, Azərbaycan BMT-nin Yüksək Səviyyəli Forumuna artıq 4-cü Könüllü Milli Hesabatını təqdim edib.

2021-2025-ci illəri əhatə edən Dayanıqlı İnkişaf üzrə Əməkdaşlığa dair Çərçivə Sənədi tərəflər arasında ən mühüm və genişmiqyaslı saziş hesab edilə bilər. Bu sənəd inklüziv artım, güclü institutlar, ətraf mühitin qorunması və gender bərabərliyi kimi 4 əsas prioriteti əhatə edir. Bu istiqamətlərdə BMT ilə birlikdə çoxsaylı

layihələr icra olunub. Yeni Çərçivə Sənədinin COP29 zamanı elan edilən iqlim təşəbbüsünün həyata keçirilməsi, işğaldan azad olunmuş ərazilərin reinteqrasiyası üçün dayanıqlı inkişaf layihələri, 18-ci DİM-in sənədə daxil edilməsi və mina təhlükəsizliyi, iqtisadi diversifikasiya, ixracın artırılması, innovasiya təşəbbüsləri, dördüncü sənaye inqilabı və rəqəmsal iqtisadiyyat sahəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsi istiqamətlərini əhatə etməsi təklif olunub.

Şərqlə Qərbin ticarət və nəqliyyat körpüsü

Azərbaycanla BMT arasında əlaqələrdə dərin töhfə verən istiqamətlərdən biri Mərkəzi Asiya Ölkələrinin İqtisadiyyatları üçün BMT-nin Xüsusi Proqramı (SPECA) çərçivəsində tərəfdaşlıqdır. Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkmənistan, Özbəkistan və Əfqanıstanın birləşdiyi bu təşkilat BMT-nin Avropa üçün İqtisadi Komissiyası, Asiya və Sakit okean üzrə İqtisadi və Sosial Komissiyası tərəfindən

koordinasiya edilməklə regionun ticari-iqtisadi, nəqliyyat, tranzit, logistika imkanlarını səfərbər etməkdə ən mühüm və strateji platformaya çevrilməkdədir. Üzv dövlətlər arasında əməkdaşlığın inkişafı, ölkələrin integrasiyasının dəstəklənməsi və dünya iqtisadiyyatına qoşulmalarını təşviq edən SPECA çərçivəsində birgə səylərin artırılması son illərdə enerji və dayanıqlı nəqliyyat, tranzit layihələrini yeni mərhələyə yüksəldib. 2002-ci ildə SPECA-ya qoşulan Azərbaycan 2006-cı ildə qurumun Rəhbər Şurasının 1-ci iclası və İqtisadi Forumunu keçirməklə əməkdaşlığın yeni formatını təsis edib. SPECA ildən-ilə yeni hədəflər istiqamətində bölgələrin geoiqtisadi xəritəsini dəyişib.

2023-cü ilin noyabrında Bakıda SPECA həftəsinin təşkili, İşçi Qruplarının iclaslarının, habelə SPECA 2023 İqtisadi Forumunun və SPECA Rəhbər Şurasının 18-ci iclasının keçirilməsi bu təşkilatın global səviyyədə nüfuzunu daha da möhkəmləndirib. Təşkilatın ötən il keçirilən Zirvə Görüşü Türk və İslam dövlətləri arasında dərin siyasi-iqtisadi və tranzit bağlantılarını daha da möhkəmləndirib. 2024-ci ildə SPECA-nın əhatə etdiyi ölkələrlə ticarət dövriyyəsinin dəyəri son 4 ildə 4.4 dəfə artıraraq 1,8 milyard dollara çatdırılıb. Azərbaycan həzrətində SPECA ölkələri üçün Şərqlə Qərb arasında ticarət nöqtəsi və nəqliyyat körpüsü rolunu oynamaqla transsərhəd əməkdaşlığını daha da irəlilədirir. Bir sözlə, ölkəmizin xüsusi təşəbbüskarlığı ilə SPECA ölkələrinin dünya iqtisadiyyatına integrasiyası sürətlənməkdədir.

UNESCAP ticarət və investisiya, kommunikasiya bağlantılarını gücləndirir

Azərbaycan, həmçinin, BMT-nin Asiya və Sakit Okean üzrə İqtisadi və Sosial Komissiyası (UNESCAP) çərçivəsində də öncül təşəbbüslərlə çıxış ölkə kimi tanınır. Makroiqtisadi siyasət və inkişaf, ticarət və investisiya, nəqliyyat, sosial inkişaf, ətraf aləm və davamlı inkişaf, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları və fəlakət riskinin azaldılması, statistika, inkişaf naminə subregional fəaliyyət kimi məsələləri bir platformada birləşdirən

UNESCAP regionda iqtisadi və sosial inkişafın möhkəmlənməsinə töhfə verməkdədir. Azərbaycan mütəmadi olaraq UNESCAP-in Asiya və Sakit okean üzrə İqtisadi və Sosial İcmalını hazırlayaraq təşkilatda təqdim edir. İcmalda makroiqtisadi göstəricilər, iqtisadi və sosial siyasət sahələri, həmçinin iqtisadi artım, inflyasiya, ticarət və investisiya, maliyyə bazarları, məşğulluq, miqrasiya və pul köçürmələri, fiskal balans, maliyyə sektorunun inkişafı

və tədiyyə balansının mövqeyi və digər məsələlər əks olunur. Bu platforma da Azərbaycan-BMT əlaqələrinin inkişafına tökan verməkdədir.

2026-2030-cu illərə dair Çərçivə Sənədi Azərbaycan üçün iqtisadi inkişaf quruculuğunda yeni imkanlar yaratmaqla yanaşı,

Yeni Çərçivə Sənədi minaların təmizlənməsinə də töhfə verəcək

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədinin təşəbbüsü kimi irəli sürülməsi də bu sahədə əməkdaşlıq üçün dərin zəmin yaradır. 2024-cü ilin iyun ayında BMT-nin İnkişaf Proqramı ilə ANAMA arasında imzalanmış Niyət Bəyannaməsi Azərbaycanda Minalardan Təmizləmə üzrə Beynəlxalq Mükəmməllik və Təlim Mərkəzinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Bu sənəd minaların təmizlənməsi sahəsində kollektiv missiyanın qurulmasında dəstəkləyici rol oynaya bilər.

ELBRUS CƏFƏRLİ

AŞPA-nın yanlış yanaşması

Azərbaycan hər zaman ədalət prizmasından çıxış edir

Azərbaycanın milli maraqlardan, suverenlik və müstəqillik prinsiplərindən çıxış edərək həyata keçirdiyi multiregional siyasət bütün dünyada ölkəmizə ləyaqətli dövlət imici qazandırır. Respublikamızın dövlətlərə münasibətlərdə davamlı olaraq ədalət, bərabərlik prinsiplərinə çağırış etməsi, global həmrəyliyin möhkəmlənməsinə hesablanan təşəbbüslər irəli sürməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanır. Eyni zamanda, bəzi beynəlxalq qurumların respublikamıza adekvat olmayan yanaşmaları dostlarımız tərəfindən kəskin şəkildə qınanır. Elə bu günlərdə Birləşmiş Krallığın Avropa Şurası Parlament Assambleyasındakı (AŞPA) nümayəndəsi Kristofer Çop Azərbaycanda parlamentin fəaliyyətini və ölkənin demokratik vəziyyətini yüksək qiymətləndirərək, respublikamızın AŞPA-ya qayıtmasını arzuladığını bildirib.

Kristofer Çop KİV-ə verdiyi müsahibədə Azərbaycanda real müxalifətin mövcudluğunu və ölkədə legitim bir demokratiya olduğunu vurğulayaraq deyib: “Azərbaycanı hər zaman dəstəkləmişəm və beynəlxalq ictimaiyyət də bu mövqeyi bölüşür. Azərbaycan bəzi ölkələrdən gələn düşmənçilik münasibətlərinə qarşı mübarizə aparır”.

AŞPA-nın qərəzi, Azərbaycanın qətiyyəti

Global güc mərkəzlərinin ayrı-ayrı beynəlxalq təşkilatları milli dövlətlərə qarşı təzyiq alətinə çevirdikləri heç kəsə sirr deyil. Avropa Şurası Parlament Assambleyası da bu sıradadır. Qurumun Cənubi Qafqazın iki dövlətinə - ötən il Azərbaycana, cari ildə isə Gürcüstana münasibətdə sərgilədiyi yanlış yanaşma belə qənaətdə gəlməyə tam əsas verir.

Respublikamızın qurumda təmsilçiliyinin əsası 2001-ci ildə qoyulub. Ötən dövrdə zaman-zaman münasibətlərdə müəyyən dalğalanmalar müşahidə edilərsə də, respublikamız heç vaxt şəxsiyyətli yol verməyib, həmişə xoş niyyətdən çıxış edib. Xatırladaq ki, Azərbaycan Avropa konvensiyalarının əksəriyyətində qoşulub. Ölkəmiz Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin qərarlarını icra edir və s. O cümlədən Azərbaycanın heç vaxt qurumla əlaqələrini kəsmək kimi bir niyyəti olmayıb. Lakin 2024-cü ilin yanvarında AŞPA-nın atdığı qərəzli addım qırmızı xəttin keçilməsi olub və Azərbaycan da qətiyyət göstərərək buna adekvat cavab verib. Söhbət ondan gedir ki, Azərbaycanın 2023-cü ilin sentyabrında keçirdiyi 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində Qarabağda suverenliyini tam təmin etməsi AŞPA-da qısqancılıqla qarşılanıb və burada ölkəmizə qarşı sanksiya xarakterli qətnamə qəbul olunub. Təbii ki, bu da Azərbaycanın sərbəst reaksiyası ilə qarşılanıb.

Burada keçmiş qısa ekskurs etmək yerinə düşər. Avropa Şurası Parlament Assambleyası 30 il ərzində

də Ermənistanın işğalçılıq siyasətini görmədən gələn, “siyasi məsələlərə qarışmaq bizim platformanın işi deyil” deyən qurumlar siyahısında “liderlər” sırasında olub, desək, əsl həqiqəti ifadə etmiş olarıq.

Postmüharibə dövründə isə onilliklər ərzində azərbaycanlı qaçqınlarla münasibətdə özünü “heç nəyi görməyən və eşitməyən” kimi aparan AŞPA sükutu pozdu. Bəzi dövlətləri təmsil edən avropalı deputatlar yenə də insan haqları mövzusunda yapışaraq Azərbaycana guya Qarabağda erməni əhaliyə qarşı etnik təmizləmə aparmaqda ittiham etməyə başladılar. Qorəz, ağ yalan olar, daha bu qədər də yox! AŞPA-nın azərbaycanlı qaçqınlarla münasibətdə nümayiş etdirdiyi loyallığı ilə postmüharibə dövründəki canfəşanlıq kəskin təzad təşkil edir. Azərbaycanlılar ev-əşiklərini güllə yağışı altında məcburi qaydada tərk etmişdilər. Onların bir çoxu həyatını itirdi, qarlı dağlarda soyuqdan, şaxtadan dondu. Ermənilər isə lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra Xankəndidən könüllü qaydada köç etdilər. Onlar ev əşyalarını, hətta mal-heyvan sürülərini də özləri ilə apardılar. Bu iki fərqli nümunəyə AŞPA-dan gələn tərs münasibətin məntiqi, daha doğrusu, məntiqsizliyi isə əsla başa düşülmür. Nə üçün biz bir halda AŞPA-nın loyallığını, susqunluğunun, digər halda isə qərəzçiliklə yoxlanılan canıyananlığının şahidi olmalıyıq? Budurmu Qərb demokratiyası?

AŞPA ilə əməkdaşlıq və təşkilatda iştirak qeyri-müəyyən müddətə dayandırıldı

PA postmüharibə dövründə Qarabağla bağlı məsələləri, o cümlədən də erməni əhalinin “pozulan” hüquqlarını də-

fələrlə müzakirələrə çıxarıb və hər dəfə də qalib Azərbaycanın yaratdığı reallığa əyri güzgüdə baxış edilib. Son olaraq 2024-cü il yanvarın 24-də AŞPA-nın plenar iclası Azərbaycanın nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin substantiv əsaslarla qəbul edilməsinə çağırış qətnamənin lehinə son verib. Öz növbəsində Azərbaycan Respublikasının Avropa Şurası Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyəti yanvarın 24-də qurumun iclasında bəyanatla çıxış edib. Bəyanatda bildirilir ki, AŞPA-da mövcud olan dözülməz irqçilik, Azərbaycanofobiya və İslamofobiya mühiti fonunda Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞPA ilə əməkdaşlıq və təşkilatda iştirakını qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq qərarına gəlib. Azərbaycanın nümayəndə heyəti bəyanatı səsləndirəndən sonra məkani tərk edib.

Bundan başqa, rəsmi Bakı AŞPA-nın Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin məhdudlaşdırılmasının lehinə son verən üzvlərinin ölkəmizə girişinin qadağan edilməsi haqqında qərar çıxarıb. Qurumda təmsil olunan deputatları bilməlidirlər ki, Azərbaycanın siyasəti müstəqillik və suverenlik prinsiplərinə əsaslanır. Bu siyasət hansısa mərkəzlərdə, Qərb dairələrində deyil, Bakıda Prezident İlham Əliyevin strateji baxışları, milli maraqları hər şeydən üstün tutması əsasında müəyyənləşdirilir. AŞPA-nın qərəzli yanaşmaları isə bizim siyasətimizə zərər qədər də təsir göstərə bilməz.

Otuz illik işğal dövründə ağzına aldığı suyu boşaldan AŞ-

Azərbaycanın yeri görünür

Bəzi dövlətlər təmsil oluduqları beynəlxalq qurumların fəaliyyətinə davamlı töhfələr verir, digər qism dövlətlər isə artıq yükə çevrilirlər. Bunu Azərbaycanın və Ermənistanın təmsilində aydın şəkildə izləmək

mümkündür. Ermənistanın beynəlxalq təşkilatlara hansısa bir faydası yoxdur, əksinə, bu ölkə üzv olduğu qurumlardan ancaq bitib-tükənməyən gözləntiləri dilə gətirir. Ölkəmizin beynəlxalq təşkilatlarda təmsilçiliyi isə konstruktiv səciyyə daşıyır və həmişə də substantiv nəticələr verir. Biz heç bir dövlətdən, beynəlxalq təşkilatdan maliyyə dəstəyi gözləmirik, bütün məsələlərimizi öz gücümüzə həll edirik. Azərbaycanın üzv olduğu əksər beynəlxalq təşkilatlarda müsbət rolunu həmişə yüksək dəyərləndirilib.

Elə AŞPA-da da respublikamızın yeri açıq-aşkar görünür. Ötən il AŞPA-Azərbaycan münasibətlərində yaşananlardan dərhal sonra bir sıra ölkələrin təmsilçiləri respublikamıza qarşı ədalətsizliyə yol verdiyini bildirdilər. Xatırladaq ki, qardaş Türkiyənin Xarici İşlər Nazirliyi AŞPA-nın ötən ilin yanvar ayında Azərbaycan nümayəndə heyətinin mandatını təsdiqləməsinə kəskin münasibət ifadə olunan bəyanat yayıb. Belə etirazlar Macarıstandan, Serbiyadan və digər ölkələrdən, həmçinin ayrı-ayrı beynəlxalq təşkilatlardan da gəlib. O cümlədən Gürcüstan parlamentinin Avropa Şurası Parlament Assamble-

yasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri fevral ayında ölkəmizin mövqeyinin müdafiəsi məqsədilə AŞPA sədrinə məktub ünvanlayıb. Məktubda bildirilib ki, bu cür sort qərarlar AŞPA-nın Azərbaycanla və Cənubi Qafqazla gələcək münasibətləri, eləcə də AŞPA-nın özünün gələcəyi üçün mümkün olan mənfi nəticələr əsası şəkildə müzakirə edilmədən və təhlil olunmadan qəbul edilir. Bu isə narahatlıq doğurur.

Birləşmiş Krallığın Avropa Şurası Parlament Assambleyasındakı nümayəndəsi Kristofer Çopun bəhs etdiyi məzmunu açıqlaması ölkəmizin AŞPA-da yerinin göründüyünü bir daha təsdiqləyir. Gürcüstanla bağlı AŞPA-nın son qərarlarına da münasibət bildirən Kristofer Çop qeyd edib ki, çoxları Gürcüstanla dost olmaq istəyirdi, amma son seçkilərdən sonra məyus oldular. O, Azərbaycan məsələsində isə AŞPA-da ölkəyə qarşı mənfi mövqeyə tutan bəzi parlamentarilərin olduğunu bildirib. K.Çop Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinə təqdim etmədiyi üçün bu məsələni açıq şəkildə müzakirə edə bilmədiyini vurğulayıb.

“Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞPA-ya qayıtmasını çox istəyirəm”, - deyən K.Çop bu mövzu bərdə, xüsusilə alman parlamentarisi Şvabe haqqında danışarkən, onun gələcəkdə AŞPA-da yer alıb-almayacağı ilə bağlı hələlik bir məlumatın olmadığını bildirib. O, “Şvabe kimi bəzi şəxslərin mövqeləri xoşagəlməz olsa da, bu, əsaslı bir səbəb olmamalıdır”, - deyərək əlavə edib.

Sonda Kristofer Çop Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞPA-ya qayıtmasına ümid etdiyini, onları yenidən salamlayaraq qarşılayacağını söyləyib.

Mübariz ABDULLAYEV

Zəngəzuru unutmamışıq...

Qərbi Azərbaycana qayıdısa doğru inamla irəliləyirik

Son 200 illik tariximizin demək olar ki, əksər “səhifələri” itkilərimiz, xalqımızın məruz qaldığı soyqırımı və deportasiya, uğradığımız haqsızlıqlarla yazılıb. Azərbaycanın II Qarabağ müharibəsindəki parlaq qələbəsi bu tarixi gedişatı dəyişdi - Azərbaycan son 200 ildə işğal edilmiş torpaqlarını geri qaytardı, bölgədə yeni siyasi reallıqlar formalaşdı. Bir zamanlar yuxu kimi görünən faktlar reallığa çevrilir - Qarabağ işğaldan azad edilib. Bu isə ölkəmiz üçün yeni üfiqlər, yeni hədəflər müəyyənləşdirir. Məsələn, Azərbaycan artıq Ermənistan tərəfindən aparılan etnik təmizləmə, Qərbi Azərbaycanda, öz dədə-baba torpağında yaşayan insanların oradan qovulması məsələsini, həmin insanların hüquqlarının bərpasını gündəmə gətirir.

Necə ki, illər ötsə də, Qarabağımızı, Şərqi Zəngəzürümüzü unutmadıq...

2022-ci ilin dekabrında yaradılan Qərbi Azərbaycan İcması bu yöndə ön mühüm addımlardan biri kimi tarixə yazıldı. Təsədüfi deyil ki, İcmanın fəaliyyətinin əsasını təşkil Qərbi Azərbaycana sülhsevər qayıdışın konseptual əsası sayılan “Qayıdış Konsepsiyası”na uyğun olaraq ölkə daxilində və xaricdə genişmiqyaslı işlər görülür. Beləliklə, nəyi, necə və nə zaman edəcəyini dəqiq bilən və hədəfləri sərrast şəkildə müəyyənləşdirən Azərbaycan lideri cəmiyyətimiz üçün, gələcəyimiz üçün, tariximiz üçün yeni yol xəritəsi müəyyənləşdirir. Biz ötən yüzillikdə itirdiklərimizə sahib çıxmağımızı, tariximizə sahib çıxmağımızı öyrənirik. Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi möhkəmləndicə, hərbi-siyasi, sosial-iqtisadi gücü artdıqca milli-tarixi yaddaşımız xalqımıza sahib olduqlarına yenidən qayıtmaq kimi mühüm bir missiyanı diqtə edir. Necə ki, illər ötsə də, Qarabağımızı, Şərqi Zəngəzürümüzü unutmadıq və 30 il sonra müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə həmin torpaqlara qayıtdıq. eləcə də 100 il öncə zorla və siyasi hiyləgərliklə Azərbaycandan qoparılmış Qərbi Azərbaycanımızı da unutmurduq, bu torpaqlarla bağlı real həqiqətləri dilə gətiririk.

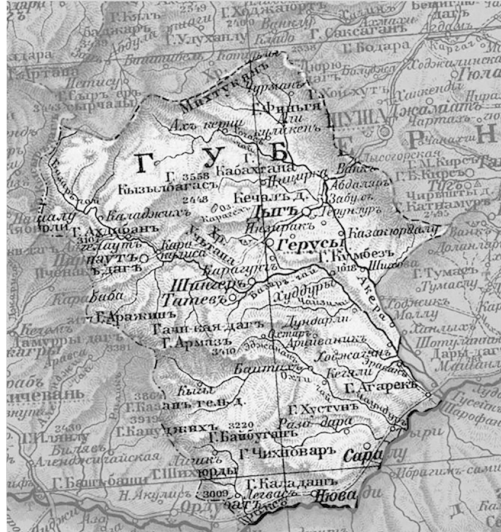

çəsində insanlar öz yurd-yuvalarından çıxarılıblar - 1918, 1920-1921, 1948-1953 və 1987-1991-ci illərdə olmaqla doğma ev-əşiklərini tərk etmək məcburiyyətində qalıblar.

Qərbi Zəngəzürün Azərbaycanından zorla qoparılaraq Ermənistanına verilməsi XX əsrin ikinci onilliyinin başlanğıcında baş verdi. 1920-ci il aprel 28-də Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qurulmasından sonra vəziyyət son dərəcə gərginləşdi. SSRİ Cənubi Qafqazda Ermənistanın daha çox ərazilərə nəzarət etməsində, həmin ərazilərin erməniləşdirilməsində maraqlı idi. Əhalisi yalnız azərbaycanlılardan ibarət olan Dərələyəz, Göyçə, Zəngibasar mahalları Ermənistanına verildi. Ermənistan bununla kifayətlənməyərək yaranmış vəziyyətdən yararlanmağa çalışdı. Ermənistan sovet rəhbərliyi tərəfindən Azərbaycanın Qarabağ, Naxçıvan, Zəngəzur bölgələrinə iddialar irəli sürüldü. Moskva dərhal bu iddiaları dəstəklədi və Azərbaycanın kommunist rəhbərlərinə təzyiqləri gücləndirdi. Azərbaycan rəhbərliyi Moskvanın təzyiqləri qarşısında davam gətirməyərək 1920-ci il noyabrın 30-da və dekabrın 1-də Zəngəzürün Ermənistanına verilməsi haqda bəyanatlarla çıxış

etdi. Zəngəzur mahalı iki hissəyə bölünərək, 4505 kv.km ərazisi Ermənistanına verildi. Başdan-başa azərbaycanlıların yaşadığı Naxçıvanla Azərbaycanın digər ərazilərinin arasında yalnız azərbaycanlıların yaşadığı Zəngəzur Ermənistan ərazisi elan olundu. Beləliklə, Zəngəzürün Ermənistanına verilməsi 1920-ci ildə keçirilən Azərbaycan K/b/P MK Siyasi və Təşkilat bürolarının birgə iclasının qəbul etdiyi qərarı ilə həll olundu. Prezident İlham Əliyev nəqliyyat məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə çıxışında bildirib ki, Qərbi Zəngəzuru sovet hakimiyyəti bizim əlimizdən 1920-ci ilin noyabrında alıb və Azərbaycan xalqına qarşı cinayət törədib, bu, birinci və sonuncu cinayət deyildi: “İkincisi, ondan sonra ardıcılıqla əgər getsək, cinayət dırnaqarası “Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti”nin Azərbaycan ərazisində yaradılması idi. Ondan əvvəlki cinayət ermənilərin qar Rusiyası tərəfindən Azərbaycan ərazisinə köçürülməsi idi. Ondan əvvəlki cinayət Qarabağ xanının öldürülməsi idi, hansı ki, zəmanət verilmişdi ki, o, öz rəhbərliyini Qarabağda icra edəcək və XX əsrin digər cinayətləri də göz önündədir. Xocalı soyqırımı, 20 Yanvar və torpaqlarımızın 1990-cı illərin əvvəllərində işğalı. Yəni, biz bunu unutmamışıq, Azərbaycan xalqı bunu unutmayıb. Biz Zəngəzuru unutmamışıq və unutmayacağıq. Yəni də deyirəm, bizim Ermənistan ərazi iddialımız yoxdur. Ancaq Ermənistan öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirərək Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz keçid verməlidir”.

Qərbi Azərbaycan İcmasının ardıcıl fəaliyyətinin uğurlu nəticəsi

Sözün imzası olan Azərbaycanın irəli sürdüyü bütün proqramlar icra olunur. Ölkəmiz tərəfindən irəli

məktub və müraciətlər ünvanlanır, bu gündəlik icmanın yüzlərlə bəyanatı qəbul edilib. Qərbi Azərbaycan İcmasının yeddi sənədi artıq BMT-nin rəsmi sənədi kimi bütün rəsmi dillərdə və beynəlxalq qurumun üzvü olan bütün dövlətlər arasında yayılıb. 2024-cü il dekabrın 5-də Bakıda Qərbi Azərbaycan İcmasının “Qayıdış hüququ - Ermənistan-dan zorla çıxarılan azərbaycanlılar üçün ədalətin təmin edilməsi” mövzusunda II beynəlxalq konfrans keçirilib. Bütövlükdə, 200 il ərzində ermənilər tərəfindən doğma ocaqlarından qovulmuş, artıq geriyyə qayıda bilmək ümidini itirməkdə olan qaçqınlarda inam yaradılıb, insanlarımız bu ideya ətrafında sürətlə kənd-kənd, rayon-rayon təşkilatlanıb, Qərbi Azərbaycanın 24 rayonu və 277 yaşayış məntəqəsi üzrə icmalar formalaşdırılıb, Azərbaycanın 41 rayonu üzrə nümayəndəliklər qərarəgahla təmin olunub. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, biz Qərbi Azərbaycana qayıdısa doğru inamla irəliləyirik və hədəfimizə çatacağıq...

P.SADAYOĞLU

Absurd sənəd...

Belçikanın yeni hökumətinin tələb irəli sürməsi qəbulolunmazdır

Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsi müəyyən xarici dairələri ciddi narahat edir. Həmin dairələr beynəlxalq müstəvidə ölkəmizin imicinə zərbə vurmaq üçün böhtan kampaniyasını davam etdirirlər. Məlumdur ki, bir sıra Qərb ölkələri Ermənistanı havadarlıq etməklə məşğuldur. Belçikanın yeni formalaşmış hökuməti də ilk günlərdən bu yolu tutmaqdadır.

Yeddi aylıq siyasi böhrandan sonra qurulan hökumət...

Əvvəlcə qeyd edək ki, Brüsseldə 236 gün davam edən danışıqlardan sonra yeni federal hökumətin formalaşdırılması ilə bağlı razılıq əldə olunub. Bu da təxminən Belçika Krallığında yeddi aylıq müzakirə deməkdir. Uzun müddət danışıqlardan sonra siyasi böhranın qarşısını almaq üçün bir qrup siyasi partiya 2025-ci il fevral ayının 1-də koalisiya sazişi imzalayaraq hökumət qurub. Gələcək Baş nazir Bart De Veverin rəhbərliyi altında qurulan sağçı yeni Belçika hökumətinin proqramı 200 səhifəlik bir sənəddir və orada bütün federal sahələr - vergi siyasəti, məşğulluq və işsizlik, pensiya sistemi, təhlükəsizlik, immiqrasiya, hərəkətliklik, iqlim, müdafiə və xarici siyasət yer alır. Məsələ ondanıdır ki, siyasi böhran şəraitində qurulmuş bu hökumət ölkənin daxili problemlərini həll etmək əvəzinə, öz proqramında Cənubi Qafqaza da yer verib. “Bu strateji əhəmiyyətli regionla təcə dərin mədəni əlaqələrimiz yoxdur, həm də gələcək enerji təchizatımız və Asiyaya aparan nəqliyyat

əhəmiyyətli rol oynayır. Gərgin münasibətlər və davam edən münaqişələr, xüsusilə Ermənistan və Azərbaycan

buyacan arasındakı vəziyyət Avropa və Belçikanın hədəfləyi yanaşmasını tələb edir. Biz açıq şəkildə tərəflərin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə hörmət edilməsini tələb edirik və Azərbaycana “Dağlıq Qarabağın” erməni əhalisinin təhlükəsiz geri qayıdışını təmin etməyə “çağırırıq”. İqtisadi, siyasi və humanitar əməkdaşlığın davam etdirilməsi ilə biz regionun sabitliyinə töhfə veririk”, -deyər Belçikanın yeni hökumətinin siyasi proqramında iddia olunur.

Regionda Azərbaycansız heç bir layihə reallaşdırıla bilməz

Sənədin Cənubi Qafqaza və Azərbaycana aid hissəsinin nə qədər absurd olduğu açıq-aydın görünür. Çünki proqramda bəhs olunan enerji təchizatı və nəqliyyat dəhlizi bilavasitə Azərbaycanla əməkdaşlıqdan keçir. Belə bir halda, Belçikanın yeni hökumətinin Ermənistanın maraqlarına uyğun mövqə sərgiləməsi və ölkəmizdən nələrisə tələb etməsi qəbulolunmazdır.

Digər tərəfdən, Azərbaycana qarşı hər hansı qeyri-dost hərəkət müsbət nəticə verməyəcək. Sual olunur, Belçika Ermənistanın 30 illik işğalçı siyasətinə nə üçün heç vaxt etiraz etməyib? Bu ölkə Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsini, Ermənistan tərəfindən həyata keçirilən etnik təmizlənmənin qurbanı olmuş azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünlərə humanitar yardım göstərilməsi məsələsini heç zaman diqqətdə saxlamayıb. Bununla yanaşı, Belçika

beynəlxalq öhdəliklərə uyğun olaraq, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsi çərçivəsində Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsi, Ermənistan silahlı qüvvələrinin çıxarılmasına, o cümlədən erməni qondarma rejiminin ləğvinə heç vaxt çağırış etməyib. Əgər beynəlxalq birlik obyektiv mövqə sərgiləseydi, Ermənistan təzyiqlər göstəriləydi, problemin güc yolu ilə həllinə ehtiyac qalmazdı və məsələ sülh yolu ilə həll olunardı. Möhz beynəlxalq

birlik tərəfindən Ermənistanın işğalçı siyasətinin qarşısının alınmaması Azərbaycanı torpaqlarını öz gücü ilə azad etməyə sövq edib. Bütün bunların fonunda Belçikanın yeni hökumətinin Azərbaycana qarşı hansısa tələblər irəli sürməsi yolverilməzdir.

ki, koalisiya sazişində “dağlıq qarabağ” kimi ifadələrdən istifadə etməklə, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü və suverenliyinə xələl gətirməyə çalışılır. Bundan əlavə, sazişdə Azərbaycandan kö-

İcma: Bu, etnik və dini əsasda ayrı-seçkilikdir...

Yeri gəlmişkən, məsələyə Qərbi Azərbaycan İcması da münasibət bildirib. İcmanın bəyanatında deyilir ki, Belçikanın yeni hökumətinin imzaladığı sənəddə Azərbaycana və azərbaycanlılara qarşı qeyri-konstruktiv və ayrı-seçkilik xarakterli müddəalar yer alır. Qeyd olunub

çüb getmiş ermənilərin qayıdışına şərait yaradılması məsələsi qaldırılır. Lakin Ermənistandan zorla çıxarılmış azərbaycanlıların qayıdışı barədə bir kəlmə də olsun bəhs edilmir. Bu, Belçika hökuməti tərəfindən Qərbi azərbaycanlılara qarşı etnik və dini əsasda ayrı-seçkilikdir.

“Belçika siyasi partiyalarının, ölkələrinə aidliyyəti olmayan bu kimi məsələləri sazişə daxil etmək və ayrı-seçkilik və beynəlxalq hüquqa zidd yanaşma sərgiləmək əvəzinə, ölkələrinin xroniki böhran içərisində olan siyasi sistemi ilə məşğul olmaları daha düzgün olardı. Biz Belçikanın yeni qurulmuş hökumətini azərbaycanlılara qarşı etnik əsasda ayrı-seçkililiyə son verməyə, bölgədə sülhə maneə olan addımlardan çəkinməyə və Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququna hörmət etməyə çağırırıq”, -deyər bəyanatda vurğulanıb.

Nardar BAYRAMLI

Qərbi Azərbaycana qayıdış prosesində gənclərin rolu

Bu gün biz, 1988-ci ildə Qərbi Azərbaycandan zorla qovulmuş azərbaycanlıların beşinci nəslinin dünyaya gəldiyi bir dövrdə yaşayıırıq. Bu, həm tariximizin acı reallığını, həm də üzərimizə düşən böyük məsuliyyəti bir daha xatırladır. Nə qədər ki, biz gənclər Qərbi Azərbaycana qayıdış prosesində fəallıq, bu yurdun tarixi və mədəni irsinin silinməsi mümkün olmayacaq. Çünki biz bilirlik ki, o torpaqlarda hər bir daşın, hər bir abidənin üzərində atalarımızın, babalarımızın izləri var.

Keçmişə unutmamaq, onu tarixdən silmək mümkün deyil. Bunu bizə miras qalan xəritələr, sənədlər, arxivlər sübut edir. Qərbi Azərbaycanın Azərbaycan torpağı olduğu gerçəkliyi həm tarixi faktlarda, həm də xalqımızın yaddaşında əbədi həkk olunub. Ancaq ermənilər Qarabağda etdikləri kimi, Qərbi Azərbaycanda da bizim mədəni irsimizi məhv etməyə çalışıblar. Tarixi abidələrimizi dağıdıblar, toponimlərimizi də

yişdiriblər, qədim məscidlərimizi və məbədlərimizi yerlə-yeksan ediblər. Onlar hər vasitə ilə bu torpaqların azərbaycanlılara aid olduğunu unudurmağa çalışıblar. Ancaq unudulmayan bir həqiqət var: torpağın sahibləri var, vətənin övladları var. Biz bu gün də o yerləri özümüzünkü kimi tanıyıırıq və tanıtdırmağa davam edəcəyik.

Bu baxımdan, gənclərin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Biz tariximizi bilməli, onu daha dərindən öyrənməliyik. Çünki biz bilməsək, gələcək nəsillərə ötürə bilmərik. Maarifləndirmə bu məsələdə əsas istiqamətlərdən biridir. Biz öz həqiqətlərimizi dünyaya çatdırmalıyıq. Sosial mediada, beynəlxalq tədbirlərdə, tarixi araşdırmalarda, elmi məqalələrdə, sənədli filmlərdə, sərgilərdə, kitab və jurnallarda Qərbi Azərbaycanın gerçək tarixini anlatmaq bizim borcumuzdur. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlı gənclər bu işə öz

töhfəsini verməlidirlər. Biz Qarabağ həqiqətlərini dünyaya necə tanıtdıqsa, eyni şəkildə Qərbi Azərbaycan həqiqətlərini də anlatmalıyıq.

Lakin maarifləndirmə yalnız tarixi faktlarla məhdudlaşmır. Qərbi Azərbaycanın mədəni irsini, adət-ənənələrini,

folklorunu yaşatmaq da bizim əsas vəzifəmizdir. Bizim musiqimiz, dastanlarımız, bayramlarımız, mətbəximiz Qərbi Azərbaycana aiddir. Əgər bu mədəniyyəti yaşatmasaq, onu gələcək nəsillərə

ötürməsək, bizə miras qalan bu dəyərlər itib gedəcək. Bu səbəbdən, gənclərimiz müxtəlif mədəni layihələrdə, ədəbi tədbirlərdə, incəsənət sərgilərində fəal iştirak etməli, ata-baba torpaqlarımızın mədəniyyətini yaşatmaq üçün çalışmalıdırlar.

Bütün bunlar yalnız bir məqsədə xidmət edir: Qərbi Azərbaycana qayıdış. Bu qayıdış yalnız torpağa fiziki dönüş deyil, bu, milli kimliyin qorunması, tarixi və mədəni irsin bərpası, gələcək nəsillərə miras qalacaq bir vətənin qurulması deməkdir. Biz bu yolda həmrəy olmalıyıq. Tarixdə də sübut olunub ki, xalqın birliyi, milli həmrəyliyi onun uğur qazanmasının əsas şərtidir. Biz bu gün Qərbi Azərbaycan məsələsində nə qədər birlik göstərsək, gələcəkdə o torpaqlara dönüşümüz bir o qədər sürətli və qətiyyətli olacaq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin də dediyi kimi, “Mən əminəm

ki, gün gələcək Qərbi azərbaycanlılar böyük coşqu və həvəslə öz doğma torpaqlarına qayıdıb orada yaşayacaqlar.” Bu sözlər yalnız bir siyasi bəyanat deyil, eyni zamanda, bizim hər birimiz üçün bir çağırışdır. Bu, bizi daha çox çalışmağa, daha çox bilgilənməyə və bu müqəddəs işdə daha çox iştirak etməyə səvq etməlidir.

Gün gələcək, Zəngəzur, Vedi, Dərələyəz, Göyçə kimi tarixi torpaqlarımızın yolları yenidən bizim addımlarımızı eşidəcək. O gün gənclərimizin bu torpaqlarda qamətini dik tutaraq, öz yurdlarında rahat və xoşbəxt gəzdiyini görəcəyik. Bu haqq bizə məxsusdur və biz onu geri qaytaracağıq. Ancaq bunu unutmayaq ki, bu yolda əsas yük bizim - gənclərin üzərindədir. Biz nə qədər çalışsaq, bu yolda nə qədər əzm göstərsək, bir o qədər tez və qətiyyətlə məqsədimizə çatacağıq.

Səkinə Qəhrəmanova,
gənc diplomat

Suriya ərəb dünyasına geri qayıdır

Suriya ərəb dünyası ilə əlaqələri bərpa etmək niyyətindədir - yaxın zamanda rəsmi Dəməşqin Körfəz ölkələri ilə münasibətlərinin bərqərar olunmasına şahidlik edə bilərik. Fevralın 2-də Suriyanın keçid dövrünün prezidenti Əhməd əl-Şəraa Səudiyyə Ərəbistanına rəsmi səfər edib - bu, onun müvəqqəti hökumətin XİN rəhbəri Əsəd Həsən əl-Şibaninin müşayiəti ilə baş tutan ilk xarici səfəridir. Səfər zamanı əl-Şəraa Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının vəliəhdi Məhəmməd bin Salman bin Əbdüləziz Al Səud ilə görüşüb. Qeyd edək ki, Suriyanın yeni rəhbərinin səfərindən əvvəl Dəməşqə Səudiyyə Ərəbistanının xarici işlər naziri Feysəl bin Fərhan əl-Qəter Əmiri Təim bin Həməd əl-Tani səfər edib.

Suriyanın “SANA” dövlət agentliyinin məlumatına görə, Əhməd əl-Şəraa ilə Məhəmməd bin Salman arasında baş tutan görüşdə Suriyanın gələcək təhlükəsizliyi və regiondakı hazırki proseslər, o cümlədən ikitərəfli diplomatik-siyasi və iqtisadi ticari münasibətlərin bərqərar olunması istiqamətində atılacaq addımlarla bağlı məsələlər müzakirə olunub.

Görüşdən sonra əl-Şəraa bəyan edib ki, o, Səudiyyə Ərəbistanının vəliəhdi ilə məhsuldar görüş keçirib və Ər-Riyadın Suriyanın ərazi bütövlüyünün təmin olunmasında və bir dövlət kimi yenidən formallaşmasında iştirak edəcəyini ümid edir.

“Biz, bir çox sahələrdə, xüsusilə humanitar, iqtisadi və enerji sahələrində əməkdaşlıq perspektivləri barədə geniş müzakirə apardıq.” - deyən əl-Şəraa Dəməşq ilə Ər-Riyad arasında ikitərəfli münasibətlərin normallaşmasının Suriyada və regionda sülh, sabitlik və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə töhfə verəcəyini vurğulayıb.

Əl-Şəraa ilk səfərini niyə məhz Ər-Riyada edib?

Suriyanın yeni rəhbəri Əhməd əl-Şəraanın ilk xarici səfərini Səudiyyə Ərəbistanına etməsi ilə bağlı müxtəlif fikirlər səsləndirilir. Bəzi ekspertlər əl-Şəraanın bu səfərini siyasi məsələlərə bağlayırlar - belə ki, onlar hesab edirlər ki, yeni hakimiyyət Dəməşqin Ərəb Liqasına üzvlüyünün bərpa olunmasını və Suriya üzərində Qərbin sanksiyalarının tez bir zamanda aradan qaldırılmasını istəyir, habelə vaxtilə Əsəd hakimiyyətinin müttəfiqi olan qüvvələrin ölkədəki təsir imkanlarının məhdudlaşması üçün dəstəyə ehtiyacı var. Buna görə də yeni hakimiyyət Səudiyyə Ərəbistanı və digər Körfəz ölkələri ilə diplomatik-siyasi münasibətləri bərpa etmək marağındadır, daha doğrusu, ekspertlər belə düşünürlər ki, onlar öz amallarına Ər-Riyad və Körfəz ölkələrinin dəstəyi ilə nail ola bilərlər.

Bir qrup ekspert isə əl-Şəraanın səfərində daha çox iqtisadi məsələlərin dayanığını vurğulayırlar - onlar öz fikirlərini bunlarla əsaslandırırlar ki, yeni hakimiyyət Suriyada genişmiqyaslı yenidənqurma və bərpa-quruculuq işlərini aparmaq üçün Ər-Riyadın maliyyə yardımına ehtiyac duyur.

Təbii ki, hər iki tərəf öz fikirlərini arqumentləşdirirlər - neft-qaz ehtiyatları ilə zəngin olan Səudiyyə Ərəbistanı ərəb dünyasında əsas söz sahibi, geniş kapitalla və mədəni təsir imkanlarına malik olan bir ölkədir. Bu baxımdan Suriyanın istər dövlət kimi yenidən qurulması, istərsə də iqtisadiyyatının dirçəlməsində Türkiyə ilə yanaşı Ər-Riyad da əhəmiyyətli rol oynamaq iqtidarındadır.

Ər-Riyadın investisiyası nəyə xidmət edəcək?

Səudiyyə Ərəbistanı Yaxın Şərqdə, xüsusilə Körfəz bölgəsində geostrateji, geosiyasi və

geoiqtisadi güc mərkəzidir - bu ölkə regionda 40 ildən çoxdur ki, sülh, sabitlik və təhlükəsizliyin təminatçısı rolunda çıxış edir - regiondan kənar olan istənilən ölkə addım atarkən Ər-Riyad ilə daim təmaslar saxlayıb və maraqlarını nəzərə alıblar. Bir məqamı da diqqətdən qaçırmamaq olmas ki, Qərb ölkələrinin regionla bağlı əlaqələri məhz Ər-Riyad ilə koordinasiya şəkildə baş tutur.

Suriyanın yeni dövrə qədəm qoymasında da şübhəsiz ki, Səudiyyə Ərəbistanı öz sözünü deyəcək - Ər-Riyadın bu ölkə ilə qədim siyasi və mədəni bağları var. Suriyanın yeni hakimiyyəti Səudiyyə Ərəbistanı ilə münasibətləri bərpa etməkdə necə maraqlıdırsa, Ər-Riyad da o qədər maraqlıdır.

Suriyada şəhərlər, qəsəbələr və kəndlərin yenidən bərpası, yeni istehsal müəssisələrinin və enerji infrastrukturunun qurulmasında Səudiyyə Ərəbistanının, o cümlədən digər Körfəz ölkələrin şirkətlərinin də iştirak etməsi mümkündür - yaxın gələcəkdə Suriyaya böyük investisiya axını etməsi ehtimal olunur.

Bununla, Səudiyyə Ərəbistanı ərəb dünyasında siyasi və iqtisadi dayaqlarını daha möhkəmləndirəcək.

Yunis ABDULLAYEV

Katalikosdan müharibə çağırışı II Qaregin revanşizmi qızıdır

Bütün səmavi dinlər bərabərlik təbliğ edir, müharibələrə “yox” deyir, xalqları sülhə çağırır. Ancaq bu fikri erməni kilsəsi və erməni din xadimləri barədə ifadə etmək mümkün deyil. Kilsə və başda ermənilərin katolikosu II Qaregin olmaqla bütün din xadimləri Ermənistanda həmişə ziddiyyətlərin mərkəzində dayanıb və bir növ katalizator rolunda çıxış ediblər, yanan odun üstünə yağ töküblər.

O cümlədən kilsə 30 il ərzində Ermənistanın işğalçılıq siyasətini həmişə dəstəkləyib. Postmüharibə dövründə isə erməni din xadimləri sülhyaratma prosesini əngəlləmək üçün əllərindən gələnlə hər şeyi edirlər. Bu günlərdə ermənilərin katolikosu II Qaregin növbəti dəfə Ermənistan ordusu barəsində danışıb. O, yaydığı bəyanatında “Ermənistanın üzlaşdığı ən mürəkkəb təhlükəsizlik çağırışları şəraitində” ordunu daha da gücləndirmək lazım olduğunu vurğulayıb.

Revanşistlərin yanında olan din xadimləri

Azərbaycanın 44 günlük müharibənin və 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin nəticələri əsasında yaratdığı yeni reallıqlar regionda tamam fərqli mənzərə formalaşdırıb. Hazırda region qarşıdurmalar səhifəsini birdəfəlik bağlamağa, potensial əməkdaşlığa, davamlı sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə yönəlməyə heç vaxt olmadığı qədər daha yaxındır. Açılan bu fürsət pəncərəsindən maksimum səmərəli şəkildə istifadə olunmalıdır. Azərbaycan da məhz buna can atır. Ölkəmiz qalib tərəf olmasına rəğmən, müharibə başa çatandan dərhal sonra möğlub Ermənistanla sülh təklifləri ünvanlayıb. İndiyədək dünya praktikasında qalib ölkənin müharibədən dərhal sonra ilk olaraq sülh təşəbbüsündən çıxış etməsi praktikası olmayıb. Ancaq sülhə nail olmaq Azərbaycanın xoşməramlı niyyətidir və həyata keçirdiyi siyasətin əsas məqsədlərindən biridir.

Müharibə başa çatdıqdan sonra ötən dörd il ərzində sülh sazişinin imzalanmamasının bütün məsuliyyəti isə bilavasitə Ermənistanın üzərinə düşür. Əvvəla, bu ölkədə sülh prosesinə yanaşmada fikir ayrılıqları müşahidə edilir. Muxalifət, cəmiyyətin müəyyən kəsimi, o cümlədən də iqtidardakı bəzi qüvvələr revanşist mövqə sərgiləyir və hər vaxt sülh prosesini əngəlləməyə çalışırlar. Məlumdur ki, bu ölkənin siyasi rəhbərliyi müxtəlif auditoriyalar qarşısındakı çıxışlarında tez-tez “sülh sazişini qısa zamanda imzalamağa hazırıq” məmunlu bəyanatlar səsləndirir. Ancaq ölkənin realıqda nümayiş

etdirdiyi davranışlar belə bəyanatların manipulyasiyalardan başqa bir şey olmadığını təsdiqləyir. Son vaxtlarda Ermənistan sürətlə silahlanma yolu tutub. Hərbi büdcə artırılır və Fransadan, Hindistandan hücum silahları alınır, keçmiş döyüşçülər, hətta yaşı insanlar belə səfərbərliyə alınırlar. Sual olunur: Sülhə hazır olduğuna deyən ölkə bu müharibə hazırlıqlarını niyə və kimə qarşı aparır? Əlbəttə ki, hədəf Gürcüstan, Türkiyə, İran və ya Rusiya deyil. Xaricdən alınan si-

lahların Azərbaycana təşlənəcəyinə heç bir şübhə yoxdur. Yeri gəlmişkən, son günlərdə Azərbaycanla Ermənistan arasındakı şərti sərhədlər boyunca qarşı tərəfin sülh atmosferinə uyğun gəlməyən davranışlarının intensivləşdiyini müşahidə edirik. Belə ki, Ermənistan rəhbərliyinin təhriki ilə regiona ayaq açan Avropa İttifaqının mülki deyilən, əslində isə hərbiolaşdırılmış missiyanı sərhəddə “binokl diplomatiyasını” daha da gücləndiriblər. Onlar, demək olar ki, hər gün sərhədlərimizə yaxınlaşaraq müşahidələr aparır, foto və video çəkilişlər edir və geri dönürlər. Eyni zamanda, Ermənistan silahlı qüvvələri ayrı-ayrı ərazilərdə bir-birinin ardınca istehkamlar qururlar. Həmin istehkamlara texnika və canlı qüvvə yerləşdirilir. Sual olunur: N.Paşinyan ölkəsinin sülh gündəliyinə sadıq olduğundan danışırsa, bütün bunlar hansı məqsədlə edilir?

Yeni müharibəyə çağırış...

Belə həssas məqamda təbii ki, katolikosun silahlı qüvvələrə xitab etməsi birmənalı qarşılanmalıdır. “Yeni müstəqil dövlətçiliyimizin və xalqımızın hüquqlarının müdafiəsi kimi müqəddəs

işdə Ermənistan ordusunun rolu və xidmətləri əvəzsizdir. Bu gün ölkəmizin üzlaşdığı ən mürəkkəb təhlükəsizlik çağırışları qarşısında ordumuzu daha da

gücləndirmək lazımdır ki, əsgərlərimiz müqəddəs milli müdafiə missiyanı yüksək döyüş qabiliyyəti və sarsılmaz ruhla davam etdirə bilsinlər. Vətənə məhəbbət və milli dəyərlərə sədaqət hər zaman əsgərlərin rəşadətli xidmətə və şücaətlərinin möhkəm bünövrəsi olub və olacaqdır”, - deyər II Qaregin orduya çağırışında bildirib.

Katolikosun bu məzmununda bəyanatla çıxış etməsinin bir anlamı var: Yeni müharibəyə çağırış. Belə çıxır ki, məğlub ölkədə din xadimləri də revanşistlərin yanındadırlar və yeni müharibə planları məhz kilsələrdə hazırlanırlar.

Saxta erməni mifi

II Qareginin yeni müharibə çağırışında başqa bir məqam da diqqət çəkir. Katolikos erməni hərbiçilərinin vətən məhəbbətindən və rəşadətli xidmətlərindən bəhs edir. Görəsən, II Qaregin heç dediklərinin fərqi yoxdurmı və yaxud onun yaddaşı yerindədirmi? İşğal illərində ermənilərə “yenilməz ordu” mifi aşılanmışdı. Erməni cəmiyyəti aldadılırdı. Ermənistanın hava-darlarının dəstəyi ilə Azərbaycan ərazilərini tutması, hərbi cinayətlər törətməsi silahlı qüvvələrin müstəsna uğurları kimi təqdim olunurdu. Erməni

cəmiyyəti miflərdə o qədər aludə olmuşdu ki, hətta Ermənistan ordusunun növbəti uğurlarını, yeni ərazilər tutacağı xəbərlərini də səbirsizliklə gözləyirdi.

44 günlük müharibənin və 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin nəticələri ilə bu mif tamam kömüldü. Məlum oldu ki, Ermənistan ordusunun “yenilməzliyi” barədə deyilənlər suyun üzündəki sabun köpüyündən başqa bir şey deyilmiş. 44 günlük müharibədə Ermənistan silahlı qüvvələrində 11 mindən çox fərarinin qeydə alınması ermənilərin necə “döyüşkən, məğrur” xalq olduqları barədə

konkret təsəvvür yaradır. Erməni əsgər və zabitləri döyüş mövqelərini, silah və sursatlarını qoyub qaçırdılar. Müharibədən sonra Bakıda Qənimətlər Parkı yaradılıb. Həmin parkda erməni əsgər və zabitlərinin qoyub getdikləri müxtəlif növ döyüş texnikası nümayiş etdirilir. Bu, bütövlükdə Ermənistan ordusu üçün bir üzqarasıdır. Bütün bunlardan sonra II Qaregin hansı abır-həya ilə erməni hərbiçilərinin “şücaətlərindən” danışa bilər? Belə çıxır ki, xalqı yenidən müharibəyə səsləyən katolikosda abır-həya deyilən bir şey ümumiyyətlə yoxdur.

Mübariz ABDULLAYEV

Milli birliyimizə əsaslanan ideologiya...

Yeganə BAYRAMOVA

Milli-mənəvi dəyərlər, zəngin tarix hər bir xalqın dünyada tanınmasında mühüm rola malikdir. Xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərini müdafiə etmək, qoruyub saxlamaq, dövlət və vətəndaş mənafelərini sıx birləşdirən, gənclərdə vətənpərvərlik hissinin formalaşmasında mühüm rol oynayan azərbaycanlıq ideologiyası ölkəmizdə vətəndaş birliyinin möhkəmlənməsi üçün əhəmiyyətli rol oynayır. Bu ideya özündə olduqca mühüm dəyərləri cəmləşdirir.

Belə ki, azərbaycanlıq ideologiyası xalqımızın tarixi, dili, mədəniyyəti və ənənələri fonunda milli kimliyin əsasını təşkil edir. Bu dəyərlərin qorunması və inkişafı azərbaycanlıq ideyasının təməl prinsipidir. Azərbaycanın müstəqilliyi və dövlət suverenliyinin qorunması bu ideyanın başlıca məqsədidir. Azərbaycanlıq qlobal dünyada milli maraqları qorumaqla yanaşı, beynəlxalq əməkdaşlığa açıq olmağı təşviq edir.

Təbliğat xaricdə də davam etdirilməlidir

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a şərh edən Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Nurlan Həsənov bildirib ki, Azərbaycan müxtəlif xalqların, dinlərin və mədəniyyətlərin birgə yaşadığı ölkədir. Onun sözlərinə görə, bu zənginlik azərbaycanlılığın əsas elementlərindən biridir: “Azərbaycanlıq ideologiyasının təbliği yalnız ölkə daxilində deyil, həm də xaricdə həyata keçirilir.

Azərbaycançılığın təbliği mühüm faktordur!

məlidir. Bu məqsədlə müəyyən istiqamətlərdə fəaliyyət göstərmək vacibdir. Dərslərdə azərbaycanlıq ideyasına xüsusi bölmələr ayrılmalı, milli dəyərlərimizi əxz etdirən müasir yanaşmalar təbiiq olunmalıdır”.

Azərbaycanlıq həmişəyaşar ideologiyadır...

Deputat qeyd edib ki, azərbaycanlıq ideologiyası xalqımızın siyasi, ictimai və iqtisadi sahədə tarixi ənənələrinin müasir zamanla uyğunlaşdırılması və onun xalqın gələcəyi naminə müasirləşdirmək istəyindən xəbər verir: “Azərbaycanda yaşayan xalqların bir yerdə azərbaycanlıq ideologiyasını yaşatması bu ideologiyanın tarixən formalaşan birlik və bərabərlik prinsipləri üzərində qurulmasından irəli gəlir. Xalqlarımızın tarixən, xüsusən də, müstəqillik dövrlərində keçdiyi inkişaf mərhələsi Azərbaycan tarixinin demək olar ki əsasını təşkil edir. Bir çox məhdudiyyətlərə, çətinliklə baxmayaraq dözümlü göstərməsi, kənar qüvvələrin bölücülük fəaliyyətlərinə qarşı müqavimət göstərməsi, inamla qələbəyə doğru gedən yolda dövlətinin arxasında olması bir daha onu göstərdi ki, azərbaycanlıq ideologiyası həmişəyaşar ideologiyadır və bu günə kimi özünü doğrultub. Azərbaycanlıq hər bir azərbaycanlının rəvac vermədən səbrlə, inamla qələbəyə doğru gedən yolda dövlətinin arxasında olması bir daha onu göstərdi ki, azərbaycanlıq ideologiyası həmişəyaşar ideologiyadır və bu günə kimi özünü doğrultub. Azərbaycanlıq hər bir azərbaycanlının rəvac vermədən səbrlə, inamla qələbəyə doğru gedən yolda dövlətinin arxasında olması bir daha onu göstərdi ki, azərbaycanlıq ideologiyası həmişəyaşar ideologiyadır və bu günə kimi özünü doğrultub.

canlının yaşam fəlsəfəsinə çevrilib. Bu ideologiyanın doğruluğunun bariz nümunəsi şəhidlərimiz və qazilərimizdir. Azərbaycanlıq hansı xalqın nümayəndəsi, hansı dini inancın daşıyıcısı olmaqdan asılı olmayaraq, öz Vətənləri olan Azərbaycan uğrunda şəhid və qazi olmağa hazır olmaqdır. Dövlətimiz isə insanlarımızın

sadiqlığını öz qayğı və diqqəti ilə əhatə edərək bu sədaqətə göstərdiyi ehtiramı yüksək dəyərləndirir”.

Milli maraqlarımızın müdafiəsində əsas platforma

N.Həsənov vurğulayıb ki, azərbaycançılığın gənclər arasında daha geniş yayılması üçün ictimai təşkilatların və layihələrin yaradılması böyük əhəmiyyət kəsb edir: “Vətənpərvərlik mövzusunda tədbirlər, seminarlar və gənclər düşərgələri bu istiqamətdə önəmli rol oynaya bilər. Azərbaycanlıq milli şüurun formalaşmasında həlledici faktordur. Bu ideologiya vasitəsilə cəmiyyət öz tarixi köklərini, milli dəyərlərini, milli dövlətçilik ənənələrini dərinlən mənimsəyir. Həmçinin bu ideya xalqın birliyini möhkəmləndirərək, onun qarşısında duran çağırışlara daha güclü cavab verməyə imkan yaradır. Azərbaycanlıq, həm də ölkəmizin dünya arenasında daha güclü mövqə tutmasına xidmət edir. Azərbaycanın zəngin mədəni irsi və multikulturalizm ənənəsi dünya miqyasında tanınılmaqla yanaşı, milli maraqlarımızı müdafiə etmək üçün əsas platforma kimi çıxış edir”.

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycanlıq ideyasının təbliği” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Azərbaycanlıq gələcəyimiz üçün bələddir...

Deputatın sözlərinə görə, azərbaycanlıq ideyasının təbliği, milli kimliyimizi qorumaq və gələcək nəsillərə ötürmək baxımından həyati əhəmiyyət daşıyır: “Bu ideologiya yalnız keçmişimizin bir hissəsi deyil, eyni zamanda müasir dövrdə cəmiyyətimizin davamlı inkişafı üçün strateji vasitədir. Bu ideyanın geniş yayılması və təbliği üçün təhsil, media, mədəniyyət və beynəlxalq platformalarda fəal işlər görülməlidir. Beləliklə, azərbaycanlıq ideyası yalnız azərbaycanlı kimi deyil, milli varlığımızın əsası və gələcəyimiz üçün bələddçi kimi möhkəmlənəcək”.

Panama kanalı uğrunda mübarizə şiddətlənir

“Yol” mübahisəsi müharibəyə çevriləcəkmi?

ABŞ-ın Panama kanalı ilə bağlı mövqeyi intensiv xarakter almışdır. Tramp administrasiyası kanala nəzarət etmək üçün ciddi addımlar atmağa hazırlaşır. Fevralın 2-də ABŞ Dövlət katibi Marko Rubio Panamaya rəsmi səfər edib - səfər zamanı dövlət katibinin Panama prezidenti ilə görüşü təşkil olunub. Dövlət Departamentinin məlumatına görə, Marko Rubio Prezident Xose Raul Mulinonun diqqətinə çatdırıb ki, Donald Tramp Çinin regionda artan təsirindən narahatdır və Panama kanalı ilə bağlı status-kvonu saxlamaq istəmir və ögər dəyişikliklər baş verməyəcəyi təqdirdə ABŞ öz hüquqlarını qorumaq üçün tədbirlər görməyə məcbur qalacaq.

M.Rubionun prezident Xose Raul ilə görüşündən sonra Latin Amerikası ölkəsinin hökuməti Çinin Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsünə yönəlib Pekin ilə imzaladığı anlaşma memorandumunun vaxtını uzatmayacağına bəyan edib. Eyni zamanda Panama Çinlə kanalda həyata keçirilən işlərə nəzarət tutulan bir neçə layihəni dayandıracaq. Bununla, Panama tərəfi Çin hərbi gəmilərinin kanaldan keçidi ilə bağlı ABŞ-ın narahatlıqlarını tam olaraq nəzərə alacaq.

Bir sıra ekspertlər iddia edirlər ki, Panama kanalı ətrafında baş verənlər qısa zamanda “cat” verəcək - başqa sözlə, Çin-ABŞ qarşılıqlı artıq fərqli müstəvilərə transfer olunmaqdadır. Hətta Tramp administrasiyasının bu cür yollarla əl atmaqla Çini müharibəyə cəlb etmək istədiyini belə düşünənlər var. Bu mənada perspektivdə nəyin baş verə biləcəyi indidən maraqlıdır. Bu mübarizənin nələrlə yol açə biləcəyinə gəldikdə isə...

Mübarizə güclənsə də...

Politoloq Zaur Məmmədov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, yaxın zamanda ABŞ ilə Çin arasında geo-siyasi və geo-iqtisadi mübarizə daha da güclənəcək, amma müharibənin baş verməsi inandırıcı görünmür. “ABŞ ilə Çin arasında Panama kanalı və digər geostrateji hədəflər uğrunda Üçüncü Dünya müharibəsi və ya hər hansı müharibənin baş verəcəyi ilə bağlı səsləndirilən iddialar həqiqəti əks etdirmir. İlk böyük və nəhəng ölkə dünyanı məhvə aparaçaq təhlükəyə gətirməyəcək. Bəli, Vaşinqton və Pekin arasında Panama kanalı üzərindən ziddiyyətlər getdikcə güclənir. Tramp administrasiyası xüsusi strateji əhəmiyyətə malik olan bu kanal vasitəsilə Çinə

təzyiqləri artırmaq niyyətindədir”.

ABŞ niyə narahatdır?

“Əgər Panama kanalı tarixinə nəzər yetirsək, başlayaraq, Pekinin Panama kanalına marağı artıb və kanala çıxış əldə etmək üçün öz hədəflərini ortaya qoyub. Nəticə etibarilə kanalda logistik fəaliyyətə bağlı bir çox tenderlərdə Çin şirkətləri qalib gəlib. Bir məqam da qeyd edim ki, Panamanın iki limanı Çin tərəfindən idarə olunur. Çin şirkətləri

bu kanalı Çin üçün də xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini görə bilərik. 1997-ci ildən başlayaraq, Pekinin Panama kanalına marağı artıb və kanala çıxış əldə etmək üçün öz hədəflərini ortaya qoyub. Nəticə etibarilə kanalda logistik fəaliyyətə bağlı bir çox tenderlərdə Çin şirkətləri qalib gəlib. Bir məqam da qeyd edim ki, Panamanın iki limanı Çin tərəfindən idarə olunur. Çin şirkətləri

təkcə Panamada deyil, həmçinin digər Latin Amerikası ölkələrində də nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin qurulmasına milyardlarla investisiya yatırır,” - deyir Z.Məmmədov bildirib.

ABŞ istənilən yolla kanala nəzarəti bərpa edə bilər

“Vaşinqtonun bu kanala hərbi müdaxilə olmadan nəzarət etməsi üçün kifayət qədər imkanları var,” - deyir Z.Məmmədov vurğulayıb. O bildirib ki, Tramp birinci prezidentlik dövründə də Panamaya təzyiqlər olunurdu: “Bu siyasət ilə müəyyən məqsət nətəcələr əldə olunmuşdu. Panama Çinlə əlaqələri bir qədər məhdudlaşdırdı və Vaşinqtonun təzyiqlərinə boyun oymaya məcbur oldu. İkinci hakimiyyəti dövründə də Tramp Panama kanalına diqqət ayracaq. Əgər dövlət katibi Marko Rubionun səfərindən sonra Panama Çinlə imzaladığı anlaşma memorandumundan imtina edirsə, bu onu göstərir ki, Tramp administrasiyası kanalın Çinin nəzarətinə keçməsinə imkan verməyəcək”.

ABŞ Çinə qarşı...

“Panama kanalından sonra növbəti mərhələdə Süveyş kanalı diqqət mərkəzində olacaq. Eyni zamanda onu da qeyd edim ki, əgər mümkün olarsa, Trampın Cənubi Qafqazdakı kommunikasiya xətlərinə diqqət ayracağı istisna deyil”.

Yunis ABDULLAYEV

Ukrayna “offsayd”a düşə bilər

ABŞ Rusiya ilə “Kiyevsiz danışıqlar” prosesinə başlayacaq?

Rusiya - Ukrayna müharibəsinin 3-cü ilinin bitməsinə sayılı günlər qalır. Arxada qalan 3 il ərzində tərəflər arasında

kompromislə bağlı ən intensiv dövr məhz son aylar sayılır. Belə ki, artıq həm Ukrayna, həm Rusiya, həm də Ki-

yevin əsas dəstəkçisi sayılan ABŞ masa arxasında oturmaq üçün yolları təftiş edir.

Dialog aktualdır - format bəlli deyil...

Trampın inauqurasiyasının ardından gündəmə gələn sülh görüşü məsələsi isə dəyərsən reallaşmaq üzrədir. İstər Tramp administrasiyası, istərsə də Kreml bu görüşə “isti” yanaşdığını ortaya qoyur. Hətta perspektivdə tərəflər arasında ilkin görüşün Kiyevsiz keçirilməsi kimi gözlənilir də var. “The Hill” qəzeti yazıb ki, Vladimir Putinin Donald Tramp ilə Ukrayna nümayəndələrinin iştirakı olmadan keçiriləcək görüşü Rusiyanın dünya səhnəsində supergüc statusunu möhkəmləndirə bilər. Nəşr Putinin Trampın Ukrayna ilə bağlı saziş bağlamaq istəyini “hətta Ukraynanın suverenliyi və

təhlükəsizliyi bəhəsinə olsa belə, Rusiya

üçün əlverişli şərait əldə etmək imkanı” kimi qiymətləndirir. Məqalə müəllifləri iddia edirlər ki, Rusiya hakimiyyəti fövqəldövlət kimi öz mövqeyini gücləndirmək üçün Ukraynanın iştirakı olmadan ABŞ lideri ilə birbaşa görüşə can atır. Xatırladaq ki, Putin daha əvvəl qeyd etmişdi ki, Moskva müharibə ilə bağlı ABŞ-ın yeni administrasiyasıyla dialoqa açıqdır. O bildirmişdi ki, ən vacib məsələ böhranın əsas səbəblərini aradan qaldırmaqdır.

Ukrayna da “masa”da olmaq istəyir...

Ukrayna isə belə bir perspektivi “təhlükəli” sayır. Sülhün baş verəcəyi reallığına hərtərəfli inanən Kiyev son “masada” iştirakçı olmaq istəyir. Ukrayna düşünür ki, onun iştirak etmədiyi masa ölkəsinin maraqları ilə tərs-münaşirlik təşkil edə bilər. Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskinin narahatlığı da məhz bundandır - o bildirib ki, Ukraynanın ABŞ və Rusiya arasında müharibə ilə bağlı aparılan danışıqlardan kənarda qalması “çox təhlükəli” olacaq”. Zelenski Donald Tramp administrasiyasının müharibəyə son qoymaq üçün Rusiya ilə “çox ciddi” danışıqlar apardığı barədə bəyanatını şərh edərkən belə deyib. “Onların öz münasibətləri ola bilər, lakin Ukrayna haqqında bizsiz danışıqlar hamı üçün təhlükəlidir”, - deyir Zelenski “The Associated Press”-ə müsahibəsində qeyd edib. Onun sözlərinə görə, komandası Tramp administrasiyası ilə əlaqə saxlayır, lakin bu müzakirələr hələlik “ümumi səviyyədə” aparılır, Zelenski yaxın vaxtlarda daha detallı razılaşmalar əldə etmək üçün şəxsi görüşlərin keçiriləcəyinə inanır. Zelenski həmçinin qeyd edib ki, Rusiya atəşkəs danışıqlarında iştirak etmək və ya hansısa güzəştləri müzakirə etmək istəmir. Ukrayna prezidenti əmindir ki, Donald Tramp Rusiya lideri Vladimir Putinin danışıqlar masasına əyləşməyə məcbur edə bilər. O, bunun üçün Rusiyanın enerji və bank sisteminə qarşı sanksiyalar tətbiq etməkə yanaşı, Ukrayna ordusuna dəstəyi davam etdirməli olduğunu vurğulayıb.

Danışıqlar, ardınca seçkilər...

Tramp administrasiyasının isə daha fərqli planları üzə çıxır. Əgər dünyə qədər masa üzərində Ukrayna ilə bağlı 3 plan mövcud idisə, artıq dəyərsən onlardan ikisi “kənara qoyulub” - Ukrayna üzrə xüsusi nümayəndə Keyt Kellokun planı üzərində iş aparılacaq. Xatırladaq ki, plan Kiyevin Moskva ilə danışıqlara başlamaması halında Vaşinqtonun Ukraynaya hərbi yardımını dayandıracağını nəzərdə tutur. Rusiyanın danışıqlardan imtina etməsi, əksinə, Amerikanın Ukraynaya dəstəyinin artmasına səbəb olacaq. Plana görə, tərəflər “mövcud cəbhə xətti” əsasında atəşkəs barədə razılığa gəlməlidirlər. Növbəti mərhələ ilə bağlı isə Tramp administrasiyası məsələni bir az da irəliyə aparmaq niyyətindədir - hətta Ukraynada seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı da fikir var. Belə ki, Keyt Kelloq bildirib ki, Birləşmiş Ştatlar Ukraynada seçkilərin ola bilsin ki, ilin sonuna qədər keçirilməsini istəyir, xüsusən də Kiyev yaxın aylarda Ru-

siya ilə atəşkəs barədə razılığa gələ bilər. Ukrayna isə bununla razılaşmır. Prezident Zelenskinin kommunikasiyalar üzrə müşaviri Dmitri Litvin deyib ki, ABŞ Rusiya ilə atəşkəs saziş bağladıqdan sonra Ukraynanı seçki keçirməyə çağırırsa, bu, “uğursuz plan” kimi görünür. “Biz cə-

nə Kellokun tam müəhibəsini görməmişik, yalnız seçki ilə bağlı bir neçə sitat var, ona görə də onun mövqeyini tam qiymətləndirmək çətinidir”, - deyir Litvin “Reuters”-ə bildirib: “Plan yalnız atəşkəs və seçkilərdirsə, bu, uğursuz plandır - Putini yalnız bu iki şeylə qorxutmaq olmaz”.

Kiyev Avropanın gündəmindən çıxır...

Əslində, Ukrayna müqavimət göstər-məklə masa danışıqlarında əlini möhkəmləndirməyə çalışır. Mənzərə onu göstərir ki, Ukrayna bu gün ABŞ-Rusiya razılaşmasının nəticələri ilə barışmalı olacaq. Bu halda belə, qazancın “daha artıq” olması üçün Ukrayna özünün “gücünü” ortaya qoymalıdır. Bu isə nəticə etibarilə artıq alınmır - çünki, Trampın hakimiyyətə gəlişindən sonra Vaşinqton Kiyevə öyrəncəli olduğu külli-miqdarda yardımları etmir. Hətta bununla bağlı gələcək planlarını belə açıqlamır, susur. Aİ ölkələri isə ard-arda prosesi “tərk etməkdədirlər”. Başqa sözlə, ABŞ-ın Qrenlandiyaya iddiası Aİ-ni Ağ evlə üz-üzə gətirib. Bu halda iki gücün ortaq mövqedən çıxış etməsi çətinləşir. Nəticə isə özünü göstəlmir - artıq Cəxiyada Kiyevə yardım-ların dayandırılması perspektivi yaranıb.

Belə ki, keçirilən parlament seçkilərində ANO partiyası qələbə qazanarsa, Praqa Ukraynaya yardımını dayandıra bilər. “Financial Times”-in məlumatına görə, seçkilər öncəsi sorğularda lider olan ANO Ukrayna üçün fürsət almaq təşəbbüsünü dayandıracağını vəd edib.

Vurğulandıqı kimi, Kiyev ABŞ-ın söz verdiyi yardımını da əldə edə bilmir. Belə ki, vəd edilən 177 milyard dollardan cəmi 75 milyard dollar “ünvana” çatıb. Prezident Zelenski bəzi mənbələrdə Ukraynaya 200 milyard, yardım edildiyi iddialarını təkbiz edərək, bu rəqəmin həqiqətə uyğun olmadığını vurğulayıb: “Deyirlər ki, Ukrayna orduya dəstək üçün 200 milyard alıb, bu, doğru deyil. Bütün bu pulların harada olduğunu bilmirəm”.

Aİ isə artıq Kiyevə əvvəlki kimi maraqlı göstərmir. “Köhnə qitə” öz hayındadır -

P.İSMAYILOV

Trampdan Kanadaya çağırış...

Ottava 51-ci ştat olmağa razılасса...

“Vətəndaşlar böyük vergi güzəşti əldə edəcəklər”

ABŞ Prezidenti Donald Tramp Kanadanın ölkəsinin 51-ci ştatı etməkdə ısrarlı görünür. Xatırladaq ki, hələ ötən ilin sonunda Tramp Milad təbrikində qubernator adlandırdığı Kanadanın Baş naziri Castin Trüdoya zəng edərək bildirmişdi ki, Kanada əraziləri ABŞ-in 51-ci ştatı olarsa, kanadalılar üçün vergilər 60 faizdən çox azalacaq. İndiki halda isə Ağ evin sahibi özünün “şimal planı”nı həyata keçirmək üçün əməli addımlar atmağa başlayıb.

ABŞ-in təhlükəsizlik arxitekturası...

Belə ki, ABŞ fevralın 1-dən etibarən həm Kanadaya, həm də Meksikaya idxala 25 faizlik rüsum tətbiq edib. Bu rüsumlara neft, qaz, polad, aluminium, mis və mikroçiplər daxildir. Nəzərə alınmalıdır ki, Kanada ABŞ-in ən böyük ticarət tərəfdaşları sırasındakı ilk yerlərdən birini tutur. Hətta 2023-cü ilin sonuna olan statistik məlumata görə, Amerikanın bu ölkəyə ixracının həcmi Meksikaya (323 milyard ABŞ dolları) və Çinə (148 milyard ABŞ dolları) çatdırılma həcmi üstələyərək 353 milyard dollara (17,5 faiz) çatıb. Eyni zamanda, Kanadadan idxalın həcmi 2023-cü ilin sonunda 3-cü yeri tutaraq 421 milyard ABŞ dolları (13,7 faiz) təşkil edərək Meksikadan (476 milyard ABŞ dolları) və Çindən (427 milyard ABŞ dolları) sonra üçüncü yerdə olub. Ümumiyyətlə, son onillikdə ABŞ-in Kanada ilə xarici ticarət dövriyyəsi artan dinamika ilə müşahidə edilib.

Bu baxımdan, uzun illərə söykənən tərəfdaşlığın qısa zamanda “rüsum siyasətinə” məruz qalması bir-mənalı qarşılanmır. Ekspertlər qeyd edirlər ki, ABŞ son dövrlərdə iqtisadi maraqlarını təhlükəsizlik maraqlarının “arxasına” keçirib. Bu səbəbdəndir ki, Vaşinqton radikal addımları ilə seçilir:

- Panama kanalı ilə bağlı açıq ritorikadan istifadə olunur;
- Qrenlandiya ilə bağlı Avropaya təzyiqlər göstərilir;
- Nəhayət, Meksika və Kanadanın qısa zamanda ABŞ-in ən azı “nüfuz dairəsi”nə keçməsi planlaşdırılır.

Təbii ki, ortada iqtisadi maraqlar da var - məsələn, Kanada həm də ən böyük xarici xam neft tədarükçüsüdür. Ötən ilin yanvar-noyabr aylarında ABŞ-a 90 milyard dollar dəyərində yanacaq göndərilib ki, bu da ikinci ən böyük tədarükçü Meksikadan (11 milyard dollar) əhəmiyyətli dərəcədə çoxdur.

“Qubernator Trüdo”...

Tramp isə dediyindən dönmək fikrində deyil. ABŞ prezidenti Şimali Karolinaya səfəri çərçivəsində jurnalistlərə bildirib ki, ABŞ-a birləşəni təqdirdə Kanadaya hərbi və siyasi üstünlüklər vəd edilir. “Mən Kanadanın 51-ci ştat olmasını görmək istərdim. Əgər bu baş versəydi, Kanada vətən-

daşları böyük bir vergi güzəşti əldə edəcəklər - onların hazırda çox yüksək vergiləri var. Və onlar ordu ilə bağlı narahat olmayacaqlar. Daha yaxşı sağlamlıq xidməti olacaq”, deyən Tramp həmçinin Vaşinqtonun Ottava ilə ikitərəfli ticarətdə kəsirindən növbəti dəfə şikayət edib: “Kanada ilə ticarətdə biz ildə 200 milyard dollar itiririk”. Prezident ABŞ-in Kanadadan nə məşin, nə taxta, nə də ərzaq tədarükünə “ehtiyac duymadığına” əmin olduğunu bildirib. Milad təbrikində olduğu kimi, bu dəfə də Tramp Kanadanın istefaya göndərilən baş naziri Castin Trüdonu “qubernator Trüdo” adlandıırıb.

Kanadadan etiraz...

Baş verənlər isə Kanada tərəfindən bir-mənalı qarşılanmır. Dövlət rəsmiləri Trampın bu “istəyi”nə qarşı etirazlarını bildirirlər. Hətta keçmiş dövlət rəhbərləri də bu “kampaniyaya” qoşulublar. Belə ki, Kanadanın sabiq baş naziri Jan Kreyten Donald Trampa xitabən kanadalıların müstəqilliklərini yüksək qiymətləndirdiklərini, təhdid və təhqirlərin onları fikirlərindən döndərə bilməyəcəklərini yazıb. “Birləşmiş Ştatlara qoşulmaq üçün kanadalıların nə vaxtsa dünyanın ən yaxşı ölkəsindən - biz isə, şübhəsiz ki, məhz beləlik - imtina edəcəklərini düşünməyə səni nə vadar edib?.. Donald Tramp, buna bax, mən qoca sən qocaya deyirəm ki, özünə gəl!”; - Kanadanın keçmiş lideri ABŞ-in yeni prezidentinə məsləhət verib.

Eyni zamanda, ictimaiyyət də Trampın fikrinə aqressivlik nümayiş etdirir - NHL-in “Ottava Senators” - “Minnesota Uayld” xokkey matçı zamanı kanadalı azarkeşlər ABŞ himni səsləndirilən anda fit səsləri ilə etiraz ediblər. Hadisə sosial mediada geniş müzakirələrə səbəb olub və müxtəlif reaksiyalar doğurub.

Kanada “Yaşılıları”nın lideri Elizabet Mey isə bildirib ki, şəxsən Trampın sosial şəbəkəsini izləmir, lakin onun bu cür zarafları gülüş doğurmur. “Bu gülümlə deyil və bunun sosial mediada davam etməsi mənə gətirdikcə daha çox narahat edir”, - deyə Mey vurğulayıb. Mey ölkə siyasətçilərini Trampa qarşı diqqətli olmağa çağırıb. Onun fikrincə, bütün siyasətçilər birləşməli, kanadalıları istismar etmək və Kanada haqqında həqiqət olmayan şeylər söyləmək üçün əsas verməməlidir.

P.İSMAYILOV

Hava şəraiti, nasazlıq, nəhayət, təsadüf...

Yaddaşlarda iz qoyan təyyarə qəzaları

Müasir inkişaf özü də müəyyən zamanlarda faciəyə yol açır. Ən rahat və əlverişli nəqliyyat sayılan təyyarələr də bəzən qəzaya uğrayır - bəzəmə səbəbləri müxtəlifdir: texniki nasazlıqlar, pilot səhvləri, hava şəraiti, terror aktları və ya idarəetmə sistemindəki nasazlıqlar.

Məhz bu qəzaların araşdırılması nəticəsində dünya üzrə təhlükəsizlik standartları təkmilləşdirilir, təyyarə dizaynları daha etibarlı edilir və uçuş qaydalarına ciddi nəzarət təmin olunur. Lakin keçmişdə baş vermiş, yaddaşlarda iz buraxan təyyarə qəzaları aviayının mü-rəkkəbliyini və insan həyatının dəyərini bir daha göz önünə gətirir.

Qeyd edək ki, bu günlərdə Amerikada ard-arda 2 dəhşətli

təyyarə qəzası baş verib. Belə ki, fevralın 1-də Filadelfiya şəhərində baş vermiş təyyarə qəzası nəticəsində 7 nəfər, təyyarənin göyər-təsində olan 6 nəfər və 1 yerli sakin həlak olub. Bu haqda şəhər meriyanının rəhbəri mə-lumat verib. O, həmçinin hadisə zamanı 19 nəfərin də yaralandığını bildirib.

Ronald Reyqan Vaşinqton Milli Hava Li-manı yaxınlığında sörnşin təyyarəsi ilə ABŞ Ordusuna məxsus helikopter toqquşub. Bu qə-za, son 15 ildən çox müddət ərzində ABŞ ha-va məkanında kommersiya aviasiyası ilə bağlı ilk kütləvi itkilərlə nəticələnən hadisədir. Qə-za nəticəsində 67 nəfərin həlak olduğu bildi-rilir. Hadisə “American Airlines” şirkətinə məxsus təyyarənin eniş zamanı baş verib.

Tenerife faciəsi - 1977-ci il

Rabitə çatışmazlığından yaranan qəzada uçuş-ennə zolağında iki təyyarə toqquşub. Dumanlı havada baş verən qəzada “KLM” və “Pan Am” şirkətləri iştirak edib. “KLM” təy-yarəsi planlaşdırılmamış şəkildə Tenerife ha-va limanına enib və təyinat yerinə vaxt itir-məmək üçün yanacaq doldurub. “Pan Am” təyyarəsi uçuş-ennə zolağından qalxmaq üz-rəyken sıx duman səbəbindən iki təyyarə bir-birini görməyib. “KLM” pilotları “Pan Am” təyyarəsini çox qısa məsafə olanda görüb tez havaya qalxmaq istəsələr də, cəhdləri boş çı-xıb. İki “Boeing 747” təyyarəsi toqquşub və 583 nəfər ölüb. Mütəxəssislərin fikrincə, “KLM” təyyarəsi Tenerife-də yanacaq doldur-masa, tez qalxa bilirdi və qəza baş verməzdi.

Çikaqo qəzası - 1979-cu il

1970-1980-ci illərdə çoxlu təyyarə qəza-ları olub və bugünkü təhlükəsizlik tədbirləri o dövrdə baş verənlərdən alınan dərslərlə hazırlanıb. Həmin illərdən daha bir qəza ABŞ-in

Çikaqo şəhərində baş verib. Havaya qalxdıq-dan dərhal sonra “American Airlines” şirkəti-nə məxsus “DC-10” tipli təyyarənin sol mü-hərriki lazımi texniki prosedurlar aparılmadığı üçün sıradan çıxıb və təyyarə yerə çırplıb. Nəticədə 273 nəfər həlak olub.

Ər-Riyad faciəsi - 1980-ci il

“Səudiyyə Ərəbistanı Hava Yolları”na məxsus təyyarə Ər-Riyaddan havaya qalxıb, lakin yük anbarında yanğın başladıdığı üçün 6 dəqiqə sonra hava limanına qayıdıb. Təyyarə uçuşla yerə enib, lakin yanğın böyüyüb. Pilot-lar mühərriklərinin dayandığını düşünsələr də, belə olmayıb. Görülən səylər nəticəsində mü-hərriklər dayan-dırılsa da, artıq gec olub. Təcili çıxış qapıları açılmayanda “Lockheed L-1011-200” tipli təyyarədə olan 287 şəhişin və 14 ekipaj üz-vü daxil olmaqla

301 nəfərin hamısı həyatını itirib.

Terror hadisəsi - 1985-ci il

“Boeing 747-237B” model “Air India” təyyarəsi ilə baş verənlər Lokerbi faciəsində baş verənlərə çox bənzəyir. Toronto-Monreal-London-Dehli reysi ilə uçurdu. İrlandiya üzə-rində uçarkən terrorçuların yerləşdirdiyi bom-ba partlayıb və təyyarədə olan 329 nəfərin ha-mısı həyatını itir-ib. Bu qədr in-sanın ölümünə səbəb olan təyyarənin çox böyük olması olub.

Takamaga-hara qəzası - 1985-ci il

“Japan Airlines”ın başına gələn bu qəza tarixdə 2-ci ən ölümcül qəza oldu. “Boeing 747SR” model təyyarəsi Tokiodan havaya qalxaraq Osakaya doğru hərəkət edib. O, ha-vaya qalxdıqdan 44 dəqiqə sonra Takamaga-hara dağına çırplıb. Qəzaya səbəb texniki xidmətin düzgün aparılmaması olub. İllər əv-əl təyyarə uçuş zamanı quyruğunu qırıqdan sonra texniki xidmətə götürülüb. Qapalı yer tək pərçimlə bərkidilməli idi, ancaq bir pər-çimlə bərkidilib, nəticədə bir müddət sonra həmin hissə uçuş zamanı qoparaq quyruğu kəsilib və təyyarənin qəzaya uğramasına sə-bəb oldu. 15-i ekipaj üz-vü olmaqla 520 nəfər ölüb, 4 nəfər sağ qalıb.

Təsadüfdən doğan facio - 1996-cı il

Bu qəza ən faciəvi qəzalardan biri idi. 349 adamın həyatını itirdiyi bir təyyarənin ha-

vada toqquşması çox uzaq bir ehtimal idi. “Səudiyyə Ərəbistanı Hava Yolları”na məx-sus “Boeing 747” və “Qazaxıstan Hava Yol-ları”na məxsus “İlyushin 76” model təyyarə-ləri havada toqquşub. Buna səbəb təyyarədəki pilotların ingiliscə çox yaxşı danışa bilməmə-ləri və qüllədən gələn məlumatları səhv eşit-mələri olub. Nəticədə bu dəhşətli qəza baş verib.

Səhv manevr - 2001-ci il

2001-ci il noyabrın 12-də “Airbus A300” təyyarəsi Nyu-Yorkun JFK Hava Limanından qalxdıqdan bir neçə dəqiqə sonra qəzaya uğ-radı. Pilotun sərt manevrləri nəticəsində təy-yarənin quyruq stabilizatoru qırıldı və təyyarə yaşayış bölgəsinə çırpldı. Təyyarədə olan 260 nəfərin hamısı və yaşayış yerində olan 5 nəfər həyatını itirdi. Qəza pilot təlimləri və təhlükəsizlik prosedurlarının yenidən nəzər-dən keçirilməsinə səbəb oldu.

Tiurbulensiya qəzası - 2006-cı il

“Tu-154” modelli təyyarə 3 min metr-də turbulentiyyə tutulub. Təyyarələrin tez-tez qarşılaşdığı bir vəziyyət olan turbulenti-kdən xilas olmaq üçün mübarizə aparılıb və signal-lar göndərilib. Ancaq səylər nəticə verməyib və “Ukrayna Hava Yolları”na məxsus təyya-rədə olan 170 nəfər həyatını itirib.

İndoneziya qəzası - 2018

2018-ci il oktyabrın 29-da “Lion Air”ə məxsus Boeing 737 MAX təyyarəsi İndonezi-yada uçuşa qalxdıqdan bir neçə dəqiqə sonra Cava dənizinə çırpldı. Bu qəzanın səbəbi də avtopilot siste-mindeki (MCAS) nasazlıq idi. Təyyarə-də olan 189 nə-fərin hamısı hə-lək oldu. Bu qə-za, “Ethiopian Airlines Flight” ilə birlikdə, “Boeing” şirkə-tinin ağır təcnid hədəfinə çevirdi

və MAX seriyasının təhlükəsizliyini sual altı-na qoydu.

Nasazlıqdan doğan facio - 2019

2019-cu il martın 10-da Efiyopiya-yə məx-sus “Ethiopian Airlines”ın Boeing 737 MAX təyyarəsi Addis Abebadan qalxdıqdan qısa müddət sonra qəzaya uğradı. Avtopilot siste-mindeki (MCAS) nasazlıq səbəbindən təy-yarə idarəolunmaz hala gəldi və yerə çırpldı. Bu, Boeing 737 MAX seriyasının ikinci belə qəzası idi. Təyyarədə olan 157 nəfərin hamısı öldü. Qəza nəticəsində Boeing 737 MAX təy-yarələri bütün dünyada uçuşlardan kənarlaşdı-rıldı və şirkətə böyük iqtisadi və imic ziyanı vuruldu.

Yeganə BAYRAMOVA

Uzun sürən xəstəlik

Qoderzi Çoxelinin “Küknarlara məktub” hekayəsi haqqında

əvvəli ötən sayımızda

Camaat onu qaraçılara satılmaqda suç-layıb Araqvinin dəli dalğalarına təslim oləyəndən sonra armudlar çiçəkləyir, tin-gçinin ruhu tumurcuqlardan pardaqlanıb əkdiiy ağacların budaqlarında ağappaq çi-çəklər açır, kişi ömrünü ağaclara bağışla-yır: “Yaddaş çayı bulana-bulana özbaşına axırdı, bir azdan tingçi də, qaraçılar da ha-mının yadından çıxdı. Deyəsən, yalnız tə-biət heç nəyi unuda bilmir. Hər yaz ting-çinin dəli Araqviyə atıldığı vaxt armud ağacları yenə ağappaq çiçək açır. Bu çi-çək partlayışı təbiətin ən böyük möcüzə-sidir...”

Tingçidən ötrü Araqvi çayı ölüm qa-pısidirsə, “Balığın məktubları” hekayəsi-nin qəhrəmanı üçün çaya baş vurmaq yeni həyata keçiddir. Cəmiyyətdən küsən adam balığa dönməkdən ötrü günlərlə su-da qalır, axırda niyyəti baş tutur, sidq-ürəkdən dilədiyi arzuya çatır. Sahilə gön-dərdiyi son məktubunda balıq-adam belə yazır: “Heç soyuqdan da qorxmuram, ya-vaş-yavaş suda yaşamağa alışıram. Payı-zacan suya dalmağı da öyrənərəm, Araqvi çayı boyunca üzə-üzə gedib isti ölkələrə çıxaram. Siz də necə istəyirsiniz, o cür də davranın. Məni mənə adamlıqdan çıxarıb qovmağınızdan qəti qorxmuram”.

“Qiqia Bubunaurinin qardaşlığı” he-kayəsinin on üç yaşlı qəhrəmanı damarını çərtib qanını tələdən qurtardığı yaralı qar-talın qanına qatır. İnsanla quş əhd bağla-yı qardaşlaşırlar, sonda əhd-peymana sa-di-q qalıb eyni torpağa qismət olurlar. Qar-tal Qiqiyanın körpə ömrünə balta çalan qa-tılın gözəlridini didib yurdunda bir başıpa-paqlı qalmamış qardaşlığının qisasını alır.

“Qartalla uçuş” romanında isə insan gördüyü dünyaya yirtıcı quşun cəynəğnı-dan, qartalın uçuşu ucalıqdan baxır. Belə bir mənzərəni görməkdən, belə tamaşaya dalmaqdan ötrü qartal balalarına qurban getməyə dəyər. Ancaq tərsinə olur, qartal əsirini yedirtmək üçün yumurtasını qırır, balasını insan qurban verir.

Qoderzi Çoxelinin əsərlərində insan ana təbiətin başına tac qoyduğu müstəsna varlıq kimi, yaranmışların ən alisi, məxl-uqatın əşrafı kimi öyülmür, bu əsərlərdə insan təbiət adlı panteistik cənnətin, dinc, qorxusuz ana qocağının heç bir məxl-uqdan üstün tutulmayan sırası sakini kimi təqdim olunur.

Müharibədə ciynindən yaralandığı vaxt Berinin yarasına küknar tozu tökü-lüb. Evə qayıdandan sonra onun ciyində küknar ağacı bitir: “Cğuna evə girdi. Beri çarpayıda ot-muşdu. Paltarının sol ciynini kəsmişdilər, oradan balaca küknar ağacının başı görü-nürdü. Çılpaq ayaqlarını çarpayının qaba-ğında qazılmış çalaya sallayıb üstünə su tökürdü.

- Belə eləmə, Beri, eləmə, soyuq də-yər, özünü niyə öldürürsən? - altmış yaşı-nı haqlamış həkim - bəstəboy yəhudi qa-dın, Qudamağarının şofə mələyi ona yal-varırdı.

- A kişi, belə də iş olar, iynə vurmağa qoymursan, özün də ayaqlarını soyuq tor-pağa basdırıb suya qoymusan. Buna ürək dözər?

- Mənə olmasa da, buna köməyi də-yər, - Beri ciyindəki balaca küknarı gös-tərdi.

- A sağolmuş, bəyəm başa düşmüşsən ki, sən ölsən, küknar da məhv olacaq? Nə üzə durmusan, vurdur da iynələrini.

- İynələr onu qurudar, görmürsən ne-cə soluxur.

Beri ayaqlarını basdırdığı torpağa ye-nə su tökdü.

Tanımadığı bir adam otağa girib sa-lam verdi. Beri onun salamını alıb, dama-ğındakı siqareti göstərdi: - Səndür onu, tüstüsü küknara ziyan vurur”.

Berinin övladı yoxdur, ciyindən boy göstərən körpə küknarı elə balası kimi bəsləyib əzizləyir. Hamı buna görə onu quınayır, kişinin üzü evdə də, çöldə də danlanır: bir ağac nə olan şeydir, meşələr küknarla doludur, barsız-bəhərsiz körpə fidan ucubandan sağ canı bada verməyə dəyərmi? Hərçənd Qudamağarı meşə-lə-rində küknar bitmir, odur ki, bu ağacın bu dərədə günü xoş keçməyəcək, böyüyüb özünü tanıyandan sonra Mövlananın neyi kimi doğma meşəsindən ötrü nalə çəkib fəryad qoparacaq...

Beri бүrkülü evdən eşiyə çıxıb ağac-lar arasında gəzib-dolaşır, küknarı təmiz havaya verir. Əvvəl qoz bağında gəzinir, sonra fikirləşir ki, qozluğun havası ağır-dır, fındıq bağında gəzmək daha faydalı olar. Yolda meşəbəyi rastına çıxır, Beri-yə deyir bundansa kaş Tanrı sənə bir övlad yetirəydi; yox, ağac verəcəkdisi, canın cəhənnəmə, bari bir bar ağacı bitirəydi ciyində, gilasdan-zaddan...

Tamahından şirə daman meşəbəyinin cavabında Beri taleyindən gileyli olma-dığını söyləyir. Gördüyündən göz kiroisi is-təyən meşəbəyi yenə əl çəkmir: “Əsiti-mişəm küknar qozasından qursaq dərmanı düzəldirlər. Bu ağır mənə öldürdü, a kişi. Bizim meşələrdə də dərmanlıq birca kük-

nar tapmazsan, başdan-başa ya vələsdir, ya da palıd. Qardaşımsan, əgər qurumayıb bar gətirsə, qozasını heç kəsə vermə, mə-nə saxla, bəlkə bu ağriya dərman oldu...”

Beri kolxoz idarəsinə gedib, küknar bitən yerlərdən birinə putyovka istəyir. Ümidi var ki, bir müddət küknar meşəsin-də qalsə, oraların havası ciynindəki ağacı qurumağa qoymaz. Kolxoz sədri ona boz üz göstərib iynələrini vurdurmağı məslə-hət görür. Aydın məsələdir ki, Beri-yə iynə vurulsa, ciyində bitmiş ağac quruya-caq. Körpə küknar nədənsə həminin yer-i-ni dar eləyir, heç kim bu görünməmiş mö-cüzəyə sevinmir.

Çərsiz qalan Beri soraqlaşsa-soraqlaşsa Borjomiyə gedib çıxır. Onu dəli sayıb sa-natoriya-da, mehmanxana-da yer vermirlər. Onda Beri küknarlıqda dəyə qurub günü-nü orada keçirir: “Bir həftə sonra küknar da yaxşılaşdı, dirildiyi, yaşllaşdı. Ağac bİr-dən-bİrə boy atdı, Beri küknar köklərinin sinəsində bir-birinə dolşağıdığını duyurdu, ağacın budaqlarını üzünə toxundurub xoş-hallanırdı. İndi o, küknarın səsinə eşidir, fikirlərini duyurdu, ağacın başqa ağaclarla danışığını qanırdı. Berinin bədənində yu-va qurmuş iki can bir-birinə dartırdı. Bir ayın tamamında Berinin başından yuxarı qalxmış küknar öz qonaqlarını - quşları qarşılayırdı...”

Kəndə çatandan sonra Beri küknar meşəsinin birində küknar köklərinin diz-lərindən aşağı endiyini duydu. Ürəyi ya-man danıxdı. Aylı gecədə evdən çıxdı, bel götürüb meşəyə gedən yola üz qoy-du...

“Payızda Berinin üroyinin ağrısı artdı. Gecələr birində küknar köklərinin diz-lərindən aşağı endiyini duydu. Ürəyi ya-man danıxdı. Aylı gecədə evdən çıxdı, bel götürüb meşəyə gedən yola üz qoy-du...

Meşədə dərin xəndək qazıb içinə gir-di, sonra ayaqlarının üstünə torpaq töküüb eləcə durdu. Berinin axır hiss elədiyi iki canın bir-birinə axıb bütöv gövdəyə çevrilməsi, bu gövdənin öz nazik kökləriylə təzcə torpaqdan yapışması oldu.

Küknarınsa ilk duyduğu günəşin doğ-masıydı”.

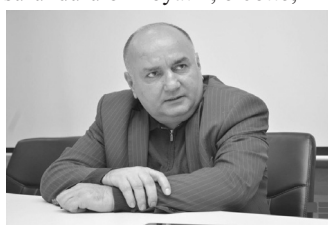
İnsan ömrünü ağaca bağışlayır, odur ki, iki canın vəhdəti uzun sürmür, bir can gövdədən aralanıb yerini ayrı cana verir. Materiya adam cildindən çıxıb ağac donu-na düşür. İndi artıq estafet keçirənkdir. Ancaq bu da müvəqqəti, əldədikə götürtü-dür. Sabah o göyərən həmişəyaşıl budaql-lar da quruyub çürüyəcək, yerində zəhərli ot-alaf, yaxud da kif göbləyi bitəcək. Pa-radoksal görünəndə də, materiyanın yalnız bir diri, ölümsüz halı var - o da cansız, ölü haldır. Zətən tərsinə yeriyən Şeytanın var olmayan varlığı (yəni əslində yoxluğu) başdan-ayağa paradoksdan, astar üzünə çevrilmiş məntiqdən ibarətdir.

Bəşəriyyət yeni minilliyə qədəm qo-yandan Qoderzi Çoxeli də zamandan iste-fa verib, Gürcüstanın Kareli bölgəsindəki monastrlardan birinin durgünlüğüna çə-kilmişdi. Ola bilsin, daha bir minilliyi aş-mağa xeyalının taqəti qalmamışdı, qarşı-sında duran nəhəng zaman dağının zirvə-sinə boylanmağa özündə hünər, təpər tap-mamışdı, fələyin zəhminə yenilmis, yeni dövrandə özünü qorib sanmışdı.

Onu yaxşı anlayıram, bu nəhs, qara-mat duyğu bütün yaradıcı adamları zəhərli ilan kimi ara-sıra çalmaqdən şeytani bir zövq alır. O zəhər Qoderzinin beynini, görünü, elə iflic eləyib, onu o hala salıb ki, monastır toranlığında belə dinclik tap-mayıb. Bir dəfə özü-nə qəsd eləməyə çal-ışsa da, təsadüfən üstünə düşüb xəstəxa-naya çatdırıblar, həkimlər onu gerçək ölüm fərmanı gələndə qədər sağ saxlayıb-lar.

Əəli özü-nü ona 53 yaşını tamamlə-yandan ayyarın sonra - 2007-ci ilin 16 noyabrında yetirib. Həmin gün Qoderzi Çoxeli çoxdan təsnəsi olduğu, bütün ya-radıcılığıyla can atdığı mənbəyinə qovuşub, monastırda soraqladığı yoxluğu bir ağac gövdəsindəmi, bulanlığı sel suyundamı, ayı kahəsindəmi, qartal yuvasındamı, kim bi-lir, haralarda, nəhayət, tapıb. Uzun sürən ağır xəstəlikdən sonra...

Uzun sürən xəstəlik! Bu sözlər meşə-sindən cüda salınmış dərinxan ağacların, qaynağından uzaqlara sürünən olummuş sərgərdan çayların, kökündən qoparılmış yaralı qayaların, mənbəyinə yolu bağlan-mış sürünən balıqların, yuvası viran qal-mış didərgin qartalların, otlığı qurudul-muş ac maralların, oylığı süpürülmüş yu-xulu ayların pərişan hallarını necə də sər-rast nişan alır. Belə pozuq, belə talan, ədalətdən, mərhəmətdən belə yoxsun dünyada süründürülən həyatın, əlbəttə, bir adı var - uzun sürən ağır xəstə-təlik!

F. Uğurlu

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyayımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Çarəsi olmayan bəla...

4 fevral Ümumdünya Xərçənglə Mübarizə Günüdür

Xərçəngdən qorunmağın yolları hansılardır?

Mütəxəssislər xərçəngin qarşısını almaq üçün riski artıran ətraf mühit faktorlarından, xüsusilə tütün və spirtdən uzaq olmağın vacibliyini vurğulayır. Həmçinin mütəmadi olaraq idman etmək, tərəvəz və meyvələrlə zəngin sağlam qidalanma, uzun müddət günəş şüalarına məruz qalmamaq lazımdır.

Xəstəliyin qarşısını almaq üçün çəkini nəzarət altında saxlamaq və kifayət

qədar yatmaq vacibdir. Digər qorunma yolu, hepatit və HIV-ə qarşı peyvənd olunmaqla müntəzəm olaraq xərçəng müayinəsindən keçməkdir.

Beynəlxalq Xərçəng Araşdırmaları Agentliyi xəstəliyin erkən diaqnozunu bu nöqtədə böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini, xəstəliyin qarşısını almaq üçün mütəmadi müayinələrdən keçməyin şərt olduğunu açıqlayıb.

2025-ci ildə dünyada...

Son illər dünyada xərçəng xəstəliyinə tutulanların artması ilə bərabər, xəstəliyin “cavanlaşması” da müşahidə edilir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) 2025-ci ildə dünyada 20 milyon yeni xərçəng xəstəliyinin qeydə alınacağını vurğulayır. Qeyd olunur ki, ildə baş verən 55 milyon ölüm hallarından 4,2 milyon məhz bu xəstəliyin payına düşür.

sonuna olan məlumatına görə, ölkədə qeydiyyatda 70 minə yaxın xərçəng xəstəsi olub.

Ümumiyyətlə, kişilərdə və qadınlarda xərçəngin tezliyi fərqlidir. Dəri xərçəngi həm kişilərdə, həm də

qadınlarda ən çox rast gəlinən növdür. Bunun ardınca kişilərdə ağciyər, prostat, yoğun bağırsaq, düz bağırsaq, mədə və mədəaltı vəzi xərçənglərinə tez-tez rast gəlinir. Qadınlarda isə süd vəzi, ağciyər, yoğun bağırsaq, düz bağırsaq, uşaqlıq boynunu, yumurtalıq, mədə və mədəaltı vəzi xərçəngləri daha çox müşahidə olunur.

Azərbaycanda insanlar daha çox mədə, süd vəzi, ağciyər, qida borusu və s. xərçəng növlərindən əziyyət çəkir.

Yeganə BAYRAMOVA

Azərbaycanda vəziyyət necədir?

Təəssüf ki, ölkəmizdə də xərçəng xəstələrinin sayı ildən-ilə artır. Əgər 2010-cu ildə bu rəqəm 7626 idisə, 2021-ci ilin sonuna artıq 13 min 644 nəfərə çatıb.

Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2022-ci ildə Azərbaycanda 62 min 385 onkoloji xəstə qeydiyyatda olub. Statistika Komitəsinin 2023-cü ilin

Allah rəhmət eləsin!

Yeni Azərbaycan Partiyası Ağdaş rayon təşkilatının kollektivi rayon təşkilatının məsləhətçisi

CÖVDET MƏMMƏDOVUN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Dünyanı birləşdirən şəbəkə - FACEBOOK

facebook

Sosial platformanın 21 yaşı tamam olur...

Bu gün dünyanı sosial şəbəkələrsiz təsəvvür etmək belə mümkün deyil. Amma bir zamanlar vardı ki, insanların həyatında sosial şəbəkə adlı nəsnə yox idi. Ta ki...

2004-cü il fevralın 4-də Harvard Universitetinin yataqxanasında böyük layihə ilə bağlı ilk addım atıldı - həmin universitetdə təhsil alan Mark Zukerberq

və otaq yoldaşları Eduardo Saverin, Dustin Moskovits və Kris Hyuz tərəfindən hər birimizə yaxşı tanış olan Feysbuk sosial şəbəkəsi yaradıldı. Hazırda Feysbuk dünya üzrə milyardlarla insana çatın məhsullar ekosisteminə əhatə edən texnologiya nəhənglərindən birinə çevrilib. Platformanın bu gün 21 yaşı tamam olur.

Feysbukun ilk istifadəçiləri...

Feysbukda qeydiyyatdan keçən ilk insanlar texnologiya tarixinə düşüblər. Həmin insanların siyahısında isə təsisçi 5 nəfər təmsil olunur: Mark Zukerberq - dünyaca məşhur Feysbukun yaradıcısı, Kris Hyuz - Feysbukun həmtəsisçisi, Dustin Moskovits - Zukerberqin otaq yoldaşı, Arie Hasit və Endryu Makkolam Feysbukun ilk loqotipini hazırlayan şəxs.

Feysbuk 2006-cı ildə “News Feed” də daxil olmaqla, istifadəçilərin məzmunla qarşılıqlı əlaqə

Əsas yeniliklər və strateji investisiyalar

qəsini dəyişdirən yeniliklər etməyə və yeni funksiyalar əlavə etməyə davam etdi. 2007-ci ildə “Facebook” Microsoftdan 240 milyon dollar sərmayə qəbul edərək, şirkəti 15 milyard dollar dəyərinə qiymətləndirərək, bazardakı mövqeyini gücləndirən böyük bir mərhələyə sahib oldu.

Feysbukun Azərbaycandilli versiyası

Feysbukun Azərbaycan dilinə tərcüməsi 2008-ci ilin yay aylarından başlanıb. İlk vaxtlarda həvəskarların aktiv olduğu tərcümə prosesinə sonradan xaricdə yaşayan və təhsil alan gənclər də qoşuldular. 3 mərhələdən ibarət olan tərcümə prosesinin ilk mərhələsində yalnız lüğət tərcümə olunub və səsvərmə nəticəsində qəbul edilib. İkinci mərhələdə Feysbukun özü tərcümə olunub. Artıq 2 oktyabr 2009-cu il tarixindən etibarən sayt rəsmi olaraq Azərbaycan dilində də fəaliyyət

Sürətli genişlənmə və ad dəyişikliyi

Harvarddakı ilk uğurdan sonra Zukerberq platformanı ABŞ-dakı digər universitet və kolleclərə də genişləndirdi. Sürətli artım təsisçiləri Feysbuku daha geniş auditoriyaya açmağa sövq etdi. 2005-ci ildə ad sadəcə “Facebook” olaraq sadələşdirilib. Həmin ilin sonunda “Facebook” geniş ictimaiyyət üçün açıq idi və e-poçt ünvanı olan hər kəsin qeydiyyatdan keçməsinə icazə verdi.

2012-ci ildə Feysbuk birjaya çıxdı və texnologiya tarixində ən böyük IPO-lardan birinə

IPO və davam edən inkişaf...

şafını davam etdirmək üçün əhəmiyyətli vəsait toplamağa imkan verdi. İctimaiyyətə təqdim olunduqdan sonra Feysbuk inkişaf etməyə davam etdi, yeni funksiyalar təqdim etdi, şəxələndirdi və istifadəçilərinin dəyişən ehtiyaclarını ödəmək üçün strategiyasını uyğunlaşdırdı.

Yeganə BAYRAMOVA

İdman

Fevralın 5-də Serbiyanın paytaxtı Belqradda boks üzrə beynəlxalq turnir start götürəcək. AZƏRTAC xəbər verir ki, 5 gün davam edəcək yarışda Azərbaycan millisi də mübarizə aparacaq.

Belqradda yığmanın heyətində Anaxanın İsmaylova (48 kiloqram), Marjona Savriyeva (50 kiloqram), Zeynəb Rəhimova

Azərbaycanın 6 boksçusu Serbiyadakı beynəlxalq turnirdə iştirak edəcək

va (54 kiloqram), Aynur Mikayılova (57 kiloqram), Emili Rzayeva (70 kiloqram) və Aynur Rzayeva (+81 kiloqram) gücünü göstərəcəklər.

Qeyd edək ki, dünən səfərə yollanan boksçular fevralın 10-da Bakıya qayıdacaqlar.

Son 2 oyun üçün heyət müəyyənləşib

Qadın basketbolçulardan ibarət Azərbaycan millisinin Avropa çempionatının seçmə qrup oyunları çərçivəsində fevralın 6-da səfərdə Belçika, 3 gün sonra isə evdə Polşa ilə keçirəcəyi son görüşlər üçün heyəti müəyyənləşib.

Basketbol Federasiyasından AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, iştirak ərizəsində 12 basketbolçu -

Aylin Niftəliyeva, Angelina İsmaylova, Aylin Əkbərzadə, Səlmənaz Ramazanlı, Leyla Allahverdiyeva, Valeriya Kitayeva, Sitarə Abbasova, Elanur Gökçöl, Deniz Gökçöl, Şilan Akbingöl, Aleksandra Mollenhauer və Adilə Yusubova yer alıb.

Qeyd edək ki, Avropa çempionatının final mərhələsi 2025-ci ilin iyununda təşkil olunacaq.

Konsept trenajorda avarçəkme yarışının qalibləri bəlli olub

Azərbaycan Kanoe və Avarçəkme Federasiyasının (AKAF) təşkilatçılığı ilə ilk dəfə ölkəmizdə konsept trenajorda yarış keçirilib.

AKAF-dan

AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, akademik avarçəkme növündə təşkil edilən federasiya birinciliyində 30 nəfərdən çox idmançı gücünü yoxlayıb. Kişilər arasında əsas yığmanın mübarizəsində Bəhmən Nəhiri yarışın ümumi ən yaxşı nəticəsini göstərüb. Nəhiri 2000 metr şortı məsafəsinə 5.49.9 dəqiqəyə başa vurmaqla həm də dünya konsept yarışlarında ən yaxşılar sırasında yer alıb. Belə ki, sonuncu dünya çempionatının nəticələri ilə müqayisədə Bəhmən Nəhrinin nəticəsi 4-cü olub. Federasiya birinciliyində eyni

kateqoriyada çıxış edən Murad Sədiyov ikinci, Ziya Məmmədzadə üçüncü olub.

1000 metr məsafədə 2007-2010-cu il təvəllüdlü oğlanlar arasında Məhəmməd Həsənov birinci, Sabit Abdullayev ikinci, Ümid Abbaszadə 3-cü yeri tutub.

500 metr məsafədə 2010-2013-cü il təvəllüdlü oğlanların mübarizəsində Ruslan Fərəcov bütün rəqiblərini üstələyib. Şamil Şəfizadə ikinci, Yusif Əliyev üçüncü yerə layiq görüldü.

2007-2010-cü il təvəllüdlü qızlar arasında 500 metr məsafəyə mübarizədə Valeriya Vaskovska fəxri kürsünün ilk pilləsinə qalxıb. Sara Mirzəyeva ikinci, Fatimə Məhərrəmli isə üçüncü olub.

Qalib idmançılar Azərbaycan Kanoe və Avarçəkme Federasiyası tərəfindən diplomla mükafatlandırılıb.

Ukrayna klubu “Zirə”nin futbolçusu ilə maraqlanır

“Zirə”nin futbolçusu Salifu Suma Karyerasını Ukraynada davam etdirə bilər. AZƏRTAC xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, 21 yaşlı hücumameyilli yarım müdafiəçi Kiyev “Dinamo”sunun maraqlarına düşüb. Klub qvineyalı futbolçunun transferi üçün Klubi təmsilçisi-nə 1 milyon avroya yaxın təzminat təklif edəcək. İddiaya görə, adı açıqlanmayan başqa bir Ukrayna klubu futbolçunun xidmətlərində maraqlıdır.

“Zirə” klubundan isə AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Suma ilə maraqlanan komandalarsa da, “Dinamo”dan hər hansı rəsmi təklif gəlməyib.

Qeyd edək ki, Salifu Suma bu mövsüm “Zirə”nin heyətində 23 oyunda 4 qol və 4 məhsuldar ötürmə ilə yadda qalıb. Hücumçunun “qartallar”la 2027-ci ilin yayına qədər müqaviləsi var.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com

Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317

Tiraj: 4173
Sifariş: 262

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova